

Gemeente Maastricht

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
Formatiedossier

DATUM
31 maart 2022
Verz. 31 maart 2022

BIJLAGEN
1

BEHANDELD DOOR
FTHA (Fedor) Coenen

TELEFOONNUMMER
043 350 4940

ONZE REFERENTIE
2022.07846

E-MAILADRES
fedor.coenen@maastricht.nl

FAXNUMMER

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

Na uw installatie gisteravond kunt u als nieuwe raad van Maastricht aan de slag. Parallel hieraan vindt momenteel het proces van coalitie- en collegevorming plaats. Ten behoeve van dit proces is ambtelijk een document opgesteld, met daarin een overzicht van relevante dossiers en de actuele stand van zaken op het gebied van onder meer financiën en organisatie. Dit formatiedossier treft u bijgevoegd aan. Voor nadere toelichting verwijs ik naar het voorwoord hierin. Ik bied dit dossier vandaag ook aan aan de informateurs Mariëlle Heijltjes en Wil Rutten en, zodra bekend, ook aan de toekomstige formateur(s).

Hoogachtend,

J.M. Penn-te Strake
Burgemeester

Raadsinformatiebrief

Formatiedossier

Ambtelijke input voor
het programma 2022-2026

maart 2022

Gemeente Maastricht

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
Trends en ontwikkelingen.....	5
Programma 1 - Veiligheid.....	8
Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat.....	8
Programma 3 - Economie	10
Programma 4 - Onderwijs	13
Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie.....	14
Programma 6 – Sociaal domein.....	16
Programma 7 – Volksgezondheid en milieu	22
Programma 8 – Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	24
Programma 0 – Bestuur en ondersteuning.....	30
Financiën	32
Organisatie	38
Bijlage 1: nadere duiding pm posten uit het financieel perspectief	40

Voorwoord

Aan alle in de nieuwe gemeenteraad gekozen raadsleden,

Proficiat! U bent gekozen tot raadslid van onze prachtige stad Maastricht. Het is een bijzonder voorrecht om namens de inwoners van onze stad de komende vier jaar de koers te bepalen. Een belangrijke taak met verantwoordelijkheden, want de gemeente wordt meer en meer de spil tussen inwoners, bedrijven en instellingen in de stad, maar ook tussen de partners in de regio en daarbuiten. De gemeenteraad is een belangrijke factor in dat speelveld. Samen met het college vormt de raad het stadsbestuur waarvan verwacht wordt dat met een open houding en werkwijze de juiste stappen worden gezet voor stad en regio. De inwoners hebben u het vertrouwen gegeven die rol te vervullen, en als burgemeester heb ik er veel zin in om samen met u en het nog te vormen college aan de slag te gaan voor onze mooie stad.

Open en participatief

Met uw verkiezing hebben de inwoners van deze stad u voor een (nieuwe) periode van vier jaar het vertrouwen gegeven voor een belangrijke en verantwoordelijke taak: het bepalen van de gewenste ontwikkelkoers voor Maastricht en van de rol die de gemeente daarbij dient te vervullen in het samenspel met inwoners, bedrijven en instellingen in de eigen stad alsmede partners in de regio en daarbuiten. De stad heeft zich in de Stadsvisie 2040 duidelijk uitgesproken over haar ambitie voor Maastricht: perspectief op een gezonde stad. Zij rekent voor de invulling van deze Stadsvisie, die de paraplu vormt boven de economische, culturele, sociale en omgevingsvisie, steeds meer op een stadsbestuur met een open, participatieve houding en werkwijze. We zullen daarbij de dialoog met onze inwoners moeten voortzetten en intensiveren, voortbouwend op de ervaringen in de afgelopen periode rondom de totstandkoming van deze visies. In de raadsperiode 2022-2026 kunt u een stevig fundament leggen voor de door de stad gewenste ontwikkelkoers richting 2040.

Formatiedossier

Nu de uitslagen bekend zijn, start de volgende fase op weg naar een coalitie en een college. Binnen de informatieronde en de daaropvolgende formatie staat de koers van de stad centraal. Aan de basis van die koers ligt een aantal fundamenten die u terugvindt in dit (ambtelijk opgesteld) formatiedossier. Hierin vindt u een overzicht van onderwerpen, geordend naar de programma's van de programmabegroting, die vanuit bestaand beleid maar ook externe ontwikkelingen de komende jaren in ieder geval op de agenda zullen komen. Ook treft u een actueel overzicht aan van de financiële stand van zaken en enkele relevante aanverwante onderwerpen op het gebied van middelen en organisatie.

Onzekerheden

De nieuwe raadsperiode kent niet alleen ambities, maar ook onzekerheden. Ze zijn weliswaar van verschillende omvang, maar gaan wellicht allemaal in meer of mindere mate invloed hebben op onze stad en de mogelijkheden van het stadsbestuur. Wat gaan de mondiale onzekerheden voortvloeiend uit de oorlog in Oekraïne met zich meebrengen? Welke opgaven gaan nog voortvloeiend uit de coronapandemie? Hoe gaan we om met stevige prijsstijgingen, onder meer in de bouw en energie, en met toenemende schaarste op de arbeidsmarkt? En wat te doen met Haagse onzekerheden op het gebied van gemeentefinanciën? Ook hier ligt een stevige opgave.

Samenwerking

De stembussen zijn gesloten en laten zien dat we deze raadsperiode gaan starten met 16 fracties. Ik zie het als een uitdaging om als uw raadsvoorzitter bij te dragen aan een werkwijze waarin iedere fractie zijn thema's naar voren kan brengen zonder dat we in de optelsom hiervan op een vergaderinfarct koersen, ook omdat u daardoor minder toe kunt komen aan uw volksvertegenwoordigende taak. Dit kan ik niet alleen, hierover ga ik graag op korte termijn graag met uw raad in gesprek.

Ambtelijke ondersteuning

Naast dit formatiedossier bied ik de onderhandelende partijen ook ambtelijke ondersteuning aan voor het formatieproces. Graag verneem ik in welke vorm en op welk moment zij van dit aanbod gebruik wensen te maken. Deze ambtelijke ondersteuning tijdens het informatie- en formatieproces zal tevens dienstbaar zijn aan een voorspoedige en soepele aansluitende doorvertaling van de bestuurlijke ambities voor de komende periode naar heldere ambtelijke opgaven, als onderdeel van het proces van doorvertaling van het coalitieakkoord naar de programmabegroting 2023, ambtelijke uitvoeringsprogramma's en tenslotte voortvarende realisatie.

Succes!

Het proces van informeren en formeren gaat starten. Ik hoop dat dit proces bijdraagt aan een vruchtbare samenwerking binnen uw raad en tussen uw raad en het nieuw te vormen college. Ik wens de onderhandelende partijen daarbij veel succes en wijsheid toe en hoop dat dit voorliggend formatiedossier daarbij van waarde blijkt te zijn.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Annemarie Penn - te Strake'. The signature is stylized and cursive.

Annemarie Penn - te Strake
burgemeester

Trends en ontwikkelingen

Het perspectief van Maastricht richting 2040 wordt geschetst in de [Stadsvisie Maastricht 2040](#). Samen met de [economische visie](#), de [sociale visie](#), de [cultuurvisie](#) en de [omgevingsvisie](#) wordt richting gegeven aan de ontwikkelingen van de stad op de lange termijn.

In dit eerste hoofdstuk schetsen we enkele overkoepelende onderwerpen, voortbouwend op de analyse van relevante trends en ontwikkelingen in de zogenaamde [potloodschets](#), die is gemaakt voor de stadsvisie. Het betreft onderwerpen waarvan we verwachten dat deze zich in de komende raadsperiode (en daarna) als rode draad door meerdere dossiers zullen aftekenen.

Achtereenvolgens komen aan bod:

- A. Maastricht en Corona: een opgave voor de stad
- B. Groeiend belang van participatie en samenwerking
- C. Sociale cohesie, tweedeling in de samenleving, kansengelijkheid
- D. Schaarse ruimte optimaal benutten
- E. Klimaatadaptatie en energietransitie

In de tekst wordt met hyperlinks verwezen naar relevante onderliggende documenten.

A. Maastricht en Corona: een opgave voor de stad

Corona en de maatregelen tegen het virus hebben de afgelopen twee jaar grote impact gehad. Hierover bent u regelmatig via RIB's geïnformeerd. Op dit moment worden maatregelen afgebouwd en gaat de samenleving weer meer en meer open. Toch blijft het, ook vanwege de mogelijkheid op toekomstige mutaties van het virus, nog steeds onzeker of en hoe corona invloed gaat hebben op de samenleving in de komende jaren. Hoe dan ook is duidelijk dat een pandemie grote invloed heeft en is het raadzaam om de [lessen](#) die we daaruit kunnen leren mee te nemen richting de toekomst. In [Limburg](#) kijken we ook samen hoe we beter uit deze crisis kunnen komen. Het in opdracht van de Provincie Limburg opgestelde [Best rapport](#) vormt hiervoor een gezamenlijk uitgangspunt. Inzetten op [brede welvaart](#), hetgeen ook centraal staat in de [Stadsvisie Maastricht 2040](#), wordt daarbij cruciaal geacht.

In de gemeentelijke rapportage '[Haw Pin Stay Strong](#)' wordt de impact voor onze stad al op hoofdlijnen geschetst. Maastricht is vanwege het karakter van ontmoetingsstad, maar ook z'n grensligging en het relatief hoge aantal ZZP-ers bovengemiddeld kwetsbaar gebleken. Dit is het meest zichtbaar binnen de horeca, de culturele sector, de congressen- en de evenementenbranche. Relevante aanvullende punten zijn:

- Kwetsbare groepen, in het bijzonder jeugd, zijn onevenredig zwaar getroffen, waardoor sociaal-economische achterstanden verder zijn opgelopen. Dit zorgt voor toenemende kansongelijkheid en tweedeling. De coronacrisis heeft spanningen in de samenleving vergroot en polarisatie versterkt. De samenleving verhardt versneld, maatschappelijke spanningen nemen toe en manifesteren zich vaker.
- Het belang van een betrouwbare overheid en de noodzaak van een breed draagvlak voor maatregelen en beleid neemt toe. Ook voor Maastricht is de verwachting dat inwoners die zich niet in de overheid herkennen of vertegenwoordigd voelen, dit zichtbaarder zullen manifesteren en zich hiervoor sneller kunnen organiseren. Het belang voor goede participatieprocessen neemt hierdoor toe.

Digitalisering heeft een grotere impact op de samenleving gekregen. Thuis werken, winkelen en leren is enorm toegenomen en zullen naar verwachting een min of meer blijvend karakter krijgen. Dit kan onder meer leiden tot minder verkeersbewegingen en minder fysieke bezoeken aan de stad. Daarnaast leidt deze digitalisering tot toenemende kwetsbaarheid voor digitale criminaliteit.

B. Groeiend belang van participatie en samenwerking

De gemeentelijke taken nemen toe, in zowel omvang als complexiteit. Na de decentralisaties in het sociaal domein staan we aan de vooravond van veranderingen in het ruimtelijk domein, als gevolg van de Omgevingswet. De nadruk verschuift daarbij steeds meer naar inzet op (groei van de) [brede welvaart](#). Dit vraagt om een fundamenteel andere werkwijze, namelijk om meer opgavegericht in plaats van sectoraal/domeingericht beleid. Ook het [SCP](#) adviseert om vanuit het perspectief van inwoners te kiezen voor het kader van de brede welvaart. Het belang van meer

'van buiten naar binnen' te werken is inmiddels ook in Maastricht onderkend, verbeteren van de externe oriëntatie is gedefinieerd als opgave voor de organisatieontwikkeling.

De opgaven en transitie vragen bovendien om [samenwerking](#) tussen inwoners, ondernemers, organisaties, instellingen, de gemeente en andere betrokken overheden. Versterkte inzet op participatie is nodig om de komende jaren de opgaven waar we voor staan tot een goed einde te brengen en de samenleving bijeen te houden. Het belang van de [regio](#) groeit daarbij nog steeds. Door gezamenlijke agendavorming en lobby met onze partners en samenwerking met bedrijven, onderwijs- en kennisinstellingen kunnen we onze ambities beter realiseren.

Samenwerking vraagt naast een open, participatieve houding van raad en college ook om een hierop ingerichte en toegeruste ambtelijke organisatie. Dit thema is één van de pijlers van het ontwikkelprogramma 'Samen met plezier voor Maastricht'.

C. Sociale cohesie, tweedeling in de samenleving, kansengelijkheid

[De maatschappij](#) wordt steeds complexer. De samenleving wordt internationaler en multicultureler, en daarmee steeds diverser. De wereld verandert steeds sneller en de trend naar individualisering en digitalisering loopt door. Dat kan leiden tot groeiende onzekerheid, omdat ze niet mee kunnen doen met deze ontwikkeling. Er worden steeds meer eisen gesteld aan kennis en vaardigheden. Veel mensen hebben door (digitale) laaggeletterdheid beperktere toegang tot informatie. Ook de flexibilisering van de arbeidsmarkt leidt tot onzekerheid over werk en inkomen. Tweedeling wordt een steeds relevanter thema.

Ook Maastricht kent een tweedeling. De coronacrisis heeft deze helderder, scherper zichtbaar gemaakt. Met het overgrote deel van de Maastrichtenaren gaat het goed. Een aantal inwoners heeft echter tijdelijk of permanent ondersteuning van de gemeente nodig. De recent aangenomen sociale visie 2040 ziet op alle inwoners van de stad. De wettelijke taken van de gemeente in het sociale domein liggen echter vooral bij de mensen die de hulp van de gemeente nodig hebben om deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk leven.

We zien een stapeling van problematieken bij kwetsbare groepen, zowel op individueel als collectief niveau. We zien ook dat deze stapeling zich voordoet [in bepaalde gebieden van Maastricht](#). Vanuit het besef dat we ongelijke situaties ongelijk moeten behandelen om gelijkheid te creëren, kunnen en zullen we keuzes moeten maken over welke inzet past bij de verschillende wijken van Maastricht. De ambitie om meer gebiedsgericht te gaan werken sluit hier goed op aan.

Maastricht is een stad met zowel veel ouderen als jongvolwassenen. De afgelopen jaren (2008-2018) is het percentage ouderen tussen de 65-80 jaar met 17% en het aantal ouderen van 80+ met 15 % gegroeid. Deze trend zal naar verwachting doorzetten, tegelijk met een afnemend geboortecijfer. Daarnaast wonen er in studentenstad Maastricht bovengemiddeld veel inwoners in de leeftijdscategorie tussen 18-26 jaar. Voor de komende periode is het van belang om aandacht te schenken aan hoe beide groepen zich gezien en gehoord voelen.

Maastricht is een relatief [ongezonde stad](#). De grootste gezondheidsvraagstukken zijn eenzaamheid, overgewicht, bewegingsarmoede, psychologische gezondheid en gezondheidsbeleving. Ook lopen relatief veel inwoners van Maastricht kans op armoede. De verwachting is dat gezondheid, welzijn en veiligheid de komende jaren belangrijker worden en dat de verantwoordelijkheid van gemeenten op dit terrein, door [Rijksbeleid](#), groter wordt.

Het hebben van werk is essentieel voor het welzijn en de welvaart van onze inwoners. Ondanks de tekorten op de arbeidsmarkt kunnen niet alle inwoners betaald werk vinden en vallen ze buiten de boot. Extra aandacht is nodig voor de werkgelegenheid voor de kwetsbare doelgroepen in de samenleving, voor de verbinding tussen vraag- en aanbodkant van de arbeidsmarkt.

Ontmoeting is belangrijk, zowel in economisch als sociaal opzicht. Daarom heeft Maastricht gewerkt aan een netwerk van ontmoetingsplekken in de stad. Op deze plekken komen diverse publieke voorzieningen samen zoals scholen, winkels, gezondheidscentra en horeca. In sommige buurten staan deze ontmoetingsplekken onder druk. Het streven is om deze plekken voldoende

te blijven spreiden over de stad en te differentiëren, om daarmee de sociale cohesie te bevorderen.

D. Schaarse ruimte optimaal benutten

Het beter benutten van de schaarse ruimte wordt in het licht van alle grote en urgente transitie voor elke stad in de komende jaren een uitdaging. Dat geldt zeker ook voor een compacte stad als Maastricht: onze ruimte voor nieuwbouw is beperkt, terwijl de ambitie en opgaven groot zijn. Dit dwingt tot scherpe keuzen. Het is onze opgave om van deze nood een deugd te maken, en dat kan als we erin slagen om voor de opgaven van de stad nieuwe manieren te vinden om ze op fysieke plekken, op inhoudelijke ontwikkelingen of in samenwerking met onze (maatschappelijke)partners met elkaar te verbinden. Zoekrichtingen zijn functiemenging, integrale gebiedsontwikkeling en (regionale) samenwerking.

De uitdaging vanuit schaarse ruimte vraagt ook creativiteit en flexibiliteit van initiatiefnemers en soms ook gebruikers. Valkuil daarbij is denken dat iedereen altijd tevreden gesteld kan worden. Daarvoor zijn de opgaven simpelweg te groot en de middelen (in dit geval de ruimte) te klein. Om die keuzes wel te kunnen maken is het belangrijk om vanuit de opgave data en de onderliggende feiten op tafel te krijgen en op te schalen waar nodig of wenselijk.

E. Klimaatadaptatie en energietransitie

Maastricht heeft met drie klimaattrends te maken: het wordt warmer, het wordt droger en het wordt natter. Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor de gezondheid, de leefbaarheid en de economie (Bron: [Rijksoverheid](#)). We moeten ons dan ook beter wapenen tegen de gevolgen van de klimaatverandering. Onze regio is recent zeer kwetsbaar gebleken voor overstromingen en hoge temperaturen (hittestress).

Op basis van de doelstellingen van het klimaatakkoord, moet de hoeveelheid CO₂ in 2030 met 55 procent zijn gereduceerd ten opzichte van 1990. Dit vraagt om een transformatie en transitie van sectoren als bijvoorbeeld de gebouwde omgeving, mobiliteit en industrie. Om de doelstellingen te kunnen behalen moeten we ook onze manier van wonen, werken, recreëren, produceren en consumeren aanzienlijk aanpassen. Er moet voldoende aandacht zijn voor draagvlak, uitvoerbaarheid en tempo. Aandacht voor ruimtelijke inpassing van de energietransitie en slimme mogelijkheden in het grondgebruik is daarbij cruciaal. Met de [Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg](#) (RES) neemt de provincie het voortouw. De RES kijkt hoe met grootschalige duurzame elektriciteit en de verduurzaming van de gebouwde omgeving, bijgedragen kan worden aan de klimaatafspraken. Voor windenergie zijn er met name mogelijkheden op de grens met het stedelijk gebied, nabij grootschalige industrie of logistieke bedrijven en op locaties dichtbij de grens waar al windturbines in het buitenland staan. Er is nog maar een zeer beperkt aantal woningen aardgasvrij. Het tempo zal aanzienlijk versneld moeten worden om tijdig aan het klimaatakkoord te voldoen. De [Transitievisie Warmte](#) laat de mogelijkheden van een aardgasvrije gemeente zien. Vooralsnog ontbreekt het aan goede financieringsconstructies om de markt en individuele burgers op grote schaal te stimuleren tot investeringen in de energie- en warmtetransitie. Energiearmoede ligt daarbij op de loer.

In het kader van het Maastrichts Energie Akkoord ([MEA](#)) worden concrete duurzame activiteiten en afspraken tussen de gemeente Maastricht en lokale bedrijven gemaakt die erop zijn gericht om energieverbruik te reduceren en snel minder CO₂ uit te stoten en meer duurzame energie op te wekken.

Programma 1 - Veiligheid

Voor programma 1 wordt aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen:

1.1. Doorontwikkeling handhaving openbare ruimte

De doorontwikkeling van handhaving vraagt om een herijking en innovatie van onze aanpak. Daarnaast bevindt het team Handhaven Openbare Ruimte zich ook op organisatorisch vlak/qua bedrijfsvoering in een door-ontwikkelproces met als doel te komen tot een robuust, toekomstbestendig, professioneel team. Dit jaar wordt aan de gemeenteraad het uitvoeringsprogramma 2022-2023 voorgelegd ter bespreking. Eventuele financiële vertaling vindt plaats via de reguliere P&C-cyclus.

1.2. Actualisatie meerjarenprogramma veiligheid

In maart 2019 heeft de gemeenteraad het Meerjarenprogramma Veiligheid Maastricht 2019-2022 (MJP) vastgesteld. De ambities, doelen en prioriteiten van het gemeentelijke veiligheidsbeleid zijn daarmee voor de periode tot en met 2022 bepaald en als uitgangspunt genomen bij het werken aan een veiliger Maastricht. Eind 2022 wordt het nieuwe Meerjarenprogramma Veiligheid Maastricht 2023-2026 vastgesteld. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

1.3. Coffeeshopbeleid / experiment gesloten coffeeshopketen

Het Maastrichtse coffeeshopbeleid is opgenomen in diverse raadsbesluiten. Uitgangspunten hierin zijn (op hoofdlijnen) het stelsel van het afnemend maximum en de besluiten die genomen zijn in het kader van het spreidingsbeleid voor coffeeshops. Daarnaast is Maastricht een van de tien coffeeshopgemeenten die deelnemen aan het landelijke Experiment gesloten coffeeshopketen. Doel van dit experiment is om te bezien of en hoe op kwaliteit gecontroleerde wiet gedecriminaliseerd aan de coffeeshops kan worden toegeleverd en wat de effecten hiervan zijn. Tijdens het experiment verkopen alle coffeeshops in de tien deelnemende gemeenten alleen legaal geteelde, op kwaliteit gecontroleerde hennep. De duur van het experiment is vier jaar. T.a.v. het spreidingsbeleid wordt in de periode 2022-2026 besluitvorming in de raad verwacht. Vooralsnog is voor de gemeenteraad geen besluitvorming voorzien v.w.b. het experiment, wel wordt de raad actief geïnformeerd over de voortgang van dit experiment en besluitvorming daarin van de burgemeester.

Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

Voor programma wordt aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen:

2.1. Doorontwikkeling stationsomgeving via Stad en Spoor

Onder de titel Stad en Spoor Maastricht wordt gewerkt aan een toekomstvaste inrichting en gebruik van de spoorzone in Maastricht. In februari 2019 heeft de gemeenteraad de ambitienota 'Over het Spoor' vastgesteld met als ambitie de doorontwikkeling van het station van Maastricht van kopstation naar internationaal knooppunt, het doorbreken van de spoorbarrière en transformeren van het stationsgebied tot een aantrekkelijke ontmoetings- en verblijfplek en het omvormen van wat nu de achterzijde is naar een tweede voorkant van het station. De komende coalitieperiode lopen de volgende projecten:

- Een onderzoek naar spoorwegovergang Duitsepoort samen met ProRail. Afhankelijk van beschikbare rijksmiddelen wordt de raad om besluitvorming gevraagd in Q3 2022.
- Een onderzoek naar de stationspasserelle (Transferknelpunt Maastricht) door ProRail. Dit onderzoek betreft een MIRT-afspraak. Oplevering resultaten verwacht eind 2023.
- Uitwerking van het project Wilhelminasingel/Wilhelminabrug, het verlagen van de snelheid op de Groene Loper en de pilot Autoluw Wyck.
- Introductie van de doorgaande drielandentrein Liège-Maastricht-Heerlen-Aachen in halfuursdienst. Randvoorwaardelijk hiervoor zijn de spoorverdubbeling Heerlen-Landgraaf en inpassing en goedkeuring van de trein op het spoornet aan Duitse en Belgische zijde.
- Invulling van de zuidvleugel van het stationsgebouw door NS en in samenhang een definitieve inrichting van het stationsplein realiseren. ProRail zal de fietsenstalling aan de

Meerssenerweg gaan voorzien van een digitaal verwijssysteem dat de reiziger helpt bij het vinden van een vrije fietsparkeerplaats.

- Afstemming met ruimtelijke ontwikkelingen binnen de invloedssfeer van de spoorzone zoals het dossier Hoogwaterveiligheid, de transitie van het gebied De Veye, de ontwikkeling van de Boter-mijn, het DSM-hoofdkantoor en de gebiedsontwikkeling tussen het spoor en de Groene Loper.
- Tot slot heeft de ambitienota ook geleid tot een interessant particulier initiatief met als titel Boven het Spoor. Samen met de initiatiefnemers zal het plan worden verkend en op hoofdlijnen worden getoetst op technische realiseerbaarheid.

Inhoudelijke en financiële beoordeling van hetgeen uit de voorgaande projecten komt is indien opportuun aan de raad.

2.2. Regionale samenwerking mobiliteitsagenda en Zuid-Limburg bereikbaar (ZLB)

Medio 2020 is door alle 16 Zuid-Limburgse gemeenten en de Provincie Limburg de Mobiliteitsvisie Zuid-Limburg vastgesteld. In 2022 wordt gewerkt aan de regionale opgaves ten aanzien van Verkeersveiligheid (Strategisch Plan Verkeersveiligheid), Nationaal Toekomstbeeld Fiets en de opdrachtbeschrijving voor ZLB. Tevens wordt gewerkt aan het verder vormgeven van de samenwerking, organisatie en governance, de planning en programmering 2023 en verder en het verder verankeren van mobiliteit als 'breinaald' thema in de NOVI aanpak.

De financiering van ZLB loopt nu tot en met 2022 en bedroeg vanuit Maastricht €1mln per jaar. Voor 2023-2026 dient een keuze gemaakt te worden over al dan niet continuering inclusief eventuele vervolfinanciering. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

2.3. Duurzame mobiliteit: het stimuleren van fiets als vervoermiddel

De belangrijkste ruimtelijke opgaven voor de toekomst van de stad en daarmee de beleidsambities voor mobiliteit zijn vastgelegd in de Omgevingsvisie Maastricht 2040. Het gaat om een verschuiving van de auto naar lopen en fietsen en andere duurzame vormen van mobiliteit, het STOP-principe. In de raadsperiode 2018-2022 is ingezet op het opstellen van de beleidskaders en onderliggende actieplannen fiets en fietsparkeren met daarin concrete ambities voor het verbeteren van de fietsinfrastructuur, het vergroten van het aantal fietsparkeerplaatsen, het stimuleren van meer fietsgebruik, veiliger fietsen en goed fietsparkeergedrag. Om hier een vervolg aan te geven dient dit nu verder geconcretiseerd te worden in een integraal meerjarenprogramma. Afhankelijk van de keuzes hierin vraagt dit om bijkomende financiering. Daarnaast wordt met onze partners met medeoverheden de regio gewerkt aan het regionale uitvoeringsprogramma als onderdeel van het Nationaal Toekomstbeeld Fiets, waaronder het realiseren van hoogwaardige fietsroutes in de stad, maar ook met de regio en het uitbreiden van (grootschalige) fietsparkeerlocaties. Ook dit vraagt om keuzes (inhoudelijk en financieel). Concrete voorstellen worden uitgewerkt. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

2.4. Het bereikbaar houden van de stad: slim omgaan met parkeren

Het behouden en zelfs vergroten van de bereikbaarheid van Maastricht en het garanderen van de mobiliteit van de mensen in de stad (inwoners, bezoekers, werkenden) vormt een belangrijke uitdaging. Hoe we omgaan met parkeren speelt hierin een cruciale rol. De Omgevingsvisie bevat alle ingrediënten voor een solide parkeerbeleid. De ambitie uit de omgevingsvisie is vertaald in verschillende door de raad vastgestelde uitwerkingen:

- Realisatieplan parkeren op afstand
- Parkeerverordening
- Nota parkeernormen

Daarnaast zijn we gestart met het proces van het digitaliseren van de volledige parkeerketen inclusief het introduceren van de scanauto als handhavinginstrument.

Uitvoering geven aan de omgevingsvisie op dit vlak vraagt inzet op de volgende opgaven:

- Realisatie van parkeerplaatsen op afstand conform het vastgestelde realisatieplan. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

- Het uitwerken van een gebiedsgerichte aanpak met de juiste doelgroep op de juiste parkeerplaats en het creëren van meer ruimte voor groen, spelen en ontmoeten door het afbouwen van het aantal parkeerplaatsen in openbare ruimte.
- Het implementeren van nieuwe technologieën en deelmobiliteit.
- Het aanpassen van de parkeerorganisatie om de digitalisering van de parkeerketen inclusief scanauto effectief en efficiënt in te kunnen zetten.

Concrete voorstellen worden uitgewerkt. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

2.5. Inclusieve mobiliteit: het verbeteren van de toegankelijkheid en verkeersveiligheid

Met onze partners in de regio (zowel medeoverheden, als maatschappelijke organisaties) wordt gewerkt aan het regionale uitvoeringsprogramma als onderdeel van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid waar onder de invoering van 30 km/uur als standaard snelheid binnen de bebouwde kom en de aanpak van ongeval- en risicolocaties. Specifiek voor Maastricht zijn we aan de slag met een visie over de inrichting van aantrekkelijke verblijfsgebieden, gekoppeld aan de integrale gebiedsbenadering vanuit de Omgevingsvisie.

In de aankomende raadsperiode willen we vooral inzetten op het meekoppelen van deze ambitie binnen concrete projecten en doelgroepgerichte gedragsinterventies. Dit vereist enerzijds een juiste focus bij de uitwerking van onze projecten alsmede afhankelijk van de keuzes ook mogelijk financiële middelen. Inhoudelijke en financiële beoordeling is indien opportuun aan de raad. Zowel op de inhoud als voor mogelijke co-financiering willen we nadrukkelijk de aanhaking gaan zoeken in de regio (Mobiliteitsvisie Zuid-Limburg) bij de provincie (regionale uitwerking SPV) en het Rijk (SPV).

Programma 3 - Economie

Voor programma 3 wordt aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen:

3.1. Toekomstbeeld Maastricht-Randwyck, doorontwikkeling Health Campus

Randwyck is dé belangrijke plek in de stad waar onderzoek, onderwijs en bedrijfsleven bijeenkomen. In fysieke zin worden de mogelijkheden voor aansluiting bij de groene loper verkend. Er zijn in dit gebied meer banen als de binnenstad. Voor de verdere doorontwikkeling is het essentieel om nu juiste keuzes te maken. Ruimte voor start ups en de scale ups (doorgroei van start ups) in Randwyck en Maastricht Zuid. De huidige twee gebouwen voor start ups van de health campus zijn nagenoeg vol. Een derde innovatie- en vitaliteitscentrum zorgt dat de campus kan door ontwikkelen en er een krachtig ecosysteem ontstaat van health gerelateerde kennis en bedrijvigheid met bijbehorende werkgelegenheid. Eventuele gemeentelijke participatie zal aan de raad worden voorgelegd.

3.2. Programma arbeidsmarkt

Een van de grote uitdagingen is de arbeidsmarkt, werkgevers hebben moeite om de vacatures ingevuld te krijgen, potentiële werknemers missen soms de aansluiting met de arbeidsmarkt. Dat vergt een sterke arbeidsmarkt op lokaal, regionaal, Euregionaal (grenswerkers) en internationaal (internationale werknemers) niveau. Omdat de economie niet bij de gemeentegrens stopt, wordt er samengewerkt op Zuid-Limburgs niveau. Het Werkcentrum Zuid-Limburg is gestart als pilot, die nu loopt tot en met 31-12-2023. Het bestuur van de Arbeidsmarktregio heeft een projectleider ingezet om eind 2022 een concept op te leveren van hoe de dienstverlening in Zuid-Limburg er idealiter uit komt te zien. Dit kan gaandeweg 2022 al leiden tot aanpassingen van de dienstverlening in het Werkcentrum Zuid-Limburg.

Het Werkcentrum Zuid-Limburg wordt in de pilotperiode gefinancierd met middelen vanuit de Arbeidsmarktregio. Afhankelijk van de bevindingen van de projectleider en besluitvorming hierover dient het Werkcentrum al dan niet structureel ingebed te worden bij de samenwerkende partners. Eventuele financiële gevolgen hiervan worden meegenomen in de begroting van 2023 en verder. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

3.3. Uitwerking economische visie

In 2021 is door de raad de Economische Visie vastgesteld. Voor de uitvoering van de visie is doorvertaling naar verschillende beleidsterreinen aan de orde. Doel is om hierdoor slagkracht in de uitvoering te creëren, juist om samen met de partners in de stad de economische en maatschappelijke opgaven op te pakken.

Vanwege het belang van de binnenstad en de health campus zijn deze twee onderwerpen afzonderlijk opgenomen. Ook de onderwerpen die samenhangen met toerisme zijn apart opgenomen. Komende periode wordt de economische visie uitgewerkt in actualisaties van het beleid voor:

- Bedrijventerreinen
- Kantoren
- Detailhandel
- Horecabeleid
- Starters en broedplaatsen

Concrete voorstellen worden uitgewerkt. Inhoudelijke en financiële beoordeling is indien opportuun aan de raad.

3.4. Binnenstad, hart van de stad (uitwerking economische visie)

Eind 2021 heeft de gemeente Maastricht de economische visie tot 2030 vastgesteld. Een van de pijlers in de economische visie is 'Binnenstad: hart van de stad'. Deze pijler zal in samenspraak met strategische partners uitgewerkt worden in een uitvoeringsprogramma voor de binnenstad van Maastricht. Een samenhangend programma dat stuurt op het belang van een toekomstbestendige binnenstad via de volgende (deels bestaande beleids)lijnen:

Ruimte voor innovatie door te streven naar een functiemix in de binnenstad.

Concrete voorstellen worden uitgewerkt. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad

3.5. Maastricht ontmoetingsstad (uitwerking economische visie)

Maastricht is een ontmoetingsstad, met name de binnenstad en het internationale congres- en beurscentrum MECC trekken vele bezoekers. Zowel zakelijke bezoekers als vrijetijd bezoekers vinden hun weg naar Maastricht en dragen bij aan een vitale levendige stad. Met het evenementenbeleid, het hotelbeleid en de beleidsregels voor toeristische woningverhuur kan sturing gegeven worden aan een duurzame en vitale ontmoetingsstad in balans met de leefbaarheid in de (binnen)stad.

Evenementen zorgen voor een divers vrijetijdsaanbod, dat gepresenteerd wordt via het jaarprogramma evenementen. Ze bieden een (laagdrempelig) cultuur-, sport en recreatief aanbod. Maastricht heeft verschillende evenementen die nationaal en internationaal bekend zijn, waardoor dit direct een visiekaartje is voor de stad. Waarbij de grote iconische evenementen de identiteit van de stad en haar bewoners laten zien en de kleinschalige evenementen (met name op wijkniveau) de ontmoetingsfunctie stimuleren. Zo dragen evenementen bij aan de sociale binding tussen Maastrichtenaren en een aantrekkelijke stad om in te wonen en te ontmoeten. Om toe te zien op een goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid beschikt de gemeente Maastricht over een evenementenbeleid inclusief evenementenverordening.

In de komende raadsperiode wordt gewerkt aan:

- Actualisatie van het huidige evenementenbeleid en verordening
- Aandacht voor verduurzaming in de evenementensector.
- Bestaande eventensubsidies zijn niet meer afdoende. De grote evenementen, zoals Amstel Gold Race, Jumping Indoor Maastricht, Maas Festival (nieuw stads breed festival), breiden het evenement uit en vragen meer subsidie van de gemeente. Hierdoor zal de subsidievraag groter zijn dan nu begroot is. Dit betekent ofwel de ambitie bijstellen met als gevolg wellicht minder grote evenementen ofwel extra budget beschikbaar maken.
- In 2023 zal opnieuw de marktruimte voor hotels in Maastricht worden onderzocht.
- In 2023 wordt, mede op basis van de nieuwe marktruimte, het hotelbeleid geactualiseerd
- Bezien of regelgeving voor toeristische verhuur in een Huisvestingsverordening kan worden opgenomen.

Concrete voorstellen worden uitgewerkt. Inhoudelijke en financiële beoordeling is indien aan de raad

3.6. Economische samenwerking Zuid-Limburg

Economie stopt niet bij de gemeentegrens, daarom is en blijft regionale samenwerking belangrijk voor de Zuid-Limburgse economie. Economische samenwerking in Zuid-Limburg is getransformeerd naar een inhoud gedreven netwerkstrategie, waarbij op basis van coalitions of the willing & acting wordt samengewerkt. In opdracht van de 16 portefeuillehouders economie is in 2021 gewerkt aan een regionaal herstel- en transitieplan 'Plan V' gericht voor een vitaal en toekomstbestendig Zuid-Limburg. Plan V is daarmee feitelijk de economische agenda die bijdraagt aan de opgaven voor Zuid-Limburg zoals geformuleerd in het plan van aanpak NOVI (circulaire economie en samenleving, sterke en gezonde steden, behoud en versterken groene long). Het plan zal de komende jaren de inhoudelijke leidraad vormen voor economische samenwerking in quadrupel helix verband, waarbinnen overheden, bedrijfsleven, onderwijs & kennisinstellingen én burgers samen werken en samen investeren. Gemeenten reserveren geld op hun begroting om actief te kunnen participeren in economische initiatieven op Zuid-Limburgse schaal. Zo geven zij mede uitvoering aan en invulling van de economische agenda (Plan V) en koppelen gemeenten lokale en sub regionale prioriteiten aan de Zuid-Limburgse focus en thema's uit Plan V.

Bij de begrotingsbehandeling 2023 zal voor de periode 2023-2026 de keuze moeten worden gemaakt om al dan niet € 3,- p/inwoner te blijven reserveren voor economische samenwerking in Zuid-Limburg. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

3.7. Stimuleren circulaire economie

In de Economische Visie kiest Maastricht voor kwaliteit en innovatie, circulaire economie is benoemd als een van de speerpunten voor Maastricht. Op 7 januari 2021 is de grondstoffenvisie Zuid-Limburg en de beleidsnota circulaire economie vastgesteld. Deze bestaat uit 4 hoofdlijnen: (1) Afval is Grondstof, (2) Circulaire Inkoop, (3) Samenwerking op Limburgse schaal en (4) Circulaire Bedrijvigheid. Dit programma wordt uitgevoerd door een multidisciplinair projectteam, samen met de gemeenten Meerssen en Valkenburg a/d Geul. De middelen van dit programma bestaan momenteel uit incidentele projectgelden. Met deze middelen is een eerste stap gezet om samen met partijen te werken aan een meer duurzame en circulaire economie en samenleving en geïnventariseerd waar de kansen liggen voor de stad en regio. Zowel op de inhoud als voor mogelijke co-financiering willen we nadrukkelijk de aanhaking gaan zoeken in de regio (economische samenwerking zuid-limburg) bij de provincie (circulaire economie programma) en het Rijk (Transitieagenda circulaire economie voor 5 sectoren en ketens). Op basis van een evaluatie van de behaalde resultaten is besluitvorming over een vervolg aan de orde. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

3.8. Programma studentenstad

Dit programma verbindt de studenten met de stad. De Universiteit Maastricht, Zuyd Hogeschool en de gemeente voeren dit programma samen uit en investeren alle drie in het programma. Het programma Studentenstad richt zich op de ambitie om Maastricht, één van de oudste steden van Nederland met de jongste universiteit van Nederland, door te ontwikkelen tot een echte studentenstad waarin studenten zich thuis voelen en verbonden met de bewoners. Om dit te bereiken wordt er samen met de onderwijsinstellingen gewerkt aan vier actielijnen waar diverse projecten aan verbonden zijn. Deze vier actielijnen zijn:

- 1) optimale informatie en communicatie voor studenten;
- 2) b(l)oeiend studentenleven;
- 3) verbinden van studenten met de stad en haar bewoners;
- 4) faciliteren van afgestudeerden bij het vinden van een baan in de stad of regio.

Het gaat hierbij om de momenteel lopende projecten MyMaastricht, Huurteam Zuid-Limburg (voorheen Housing Helpdesk), Match, City Deal 'Kennismaken', YUFE, Kaleido en Career Inspiration Day. Met keuze en uitvoering van deze projecten is gekozen voor de maatschappelijke impact, bijvoorbeeld in het project Match helpen studenten ouderen en jongeren in de wijken met digitalisering, huiswerkhulp en dergelijke. De Career Inspiration Day is erop gericht afgestudeerden te behouden voor stad en regio, ook hier zijn mooi loopbanen mogelijk, niet alleen in de Randstad.

Het programma Studentenstad wordt tussentijds geëvalueerd. Op basis van de evaluatie kunnen de programmalijnen worden aangepast, mede in overleg met de UM en Zuyd Hogeschool. De evaluatie en het bijgestelde programma worden aan de raad voorgelegd. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

Programma 4 - Onderwijs

Voor programma 4 wordt aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen:

4.1. Uitvoering Integraal Huisvestingsplan (IHP) Kindcentra en ontwikkeling Kindcentra

Conform de Verordening Voorziening Huisvesting Onderwijs gemeente Maastricht 2021 (verder: Verordening) is de gemeente verantwoordelijk voor het voorzien in huisvesting van het primair-, speciaal- en voortgezet onderwijs. Deze verantwoordelijkheid heeft hoofdzakelijk betrekking op (financiering van) nieuwbouw, uitbreidingen, renovatie, constructiefouten en belastingen (OZB) en verzekeringen. Het strategisch beleid en huisvesting ambities omtrent het onderwijs zijn vastgelegd in het Integraal Huisvestingsplan Kindcentra 2020-2036 (verder: IHP Kindcentra), welke in december 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld.

In de Verordening is opgenomen dat het onderwijshuisvestingsbeleid elke 4 jaar wordt herzien om in te kunnen blijven spelen op actuele ontwikkelingen. Deze herziening wordt uitgewerkt in 2023 en in 2024 ter besluitvorming voorgelegd.

In het huidige IHP Kindcentra is gerekend met een budget van ca. 45 mln. euro ter dekking van de primaire investeringen. Dit budget lijkt echter ontoereikend te zijn. Enkele oorzaken zijn hiervoor aan te wijzen zoals het ontbreken van indexeringen over de gereserveerde bedragen, marktontwikkelingen (enorme stijging bouwkosten) en geen budget voor locatie gebonden kosten (bijv. grond- of monumentale kosten). Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad, maar gezien de wettelijke taak is het de vraag of er veel ruimte is om ambities bij te stellen.

4.2. Integraal huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs

Conform de Verordening Voorziening Huisvesting Onderwijs gemeente Maastricht 2021 (verder: Verordening) is de gemeente verantwoordelijk voor het voorzien in huisvesting van het primair-, speciaal- en voortgezet onderwijs. Deze verantwoordelijkheid heeft hoofdzakelijk betrekking op (financiering van) nieuwbouw, uitbreidingen, renovatie, constructiefouten en belastingen (OZB) en verzekeringen. Het strategisch beleid en huisvesting ambities omtrent het onderwijs worden vastgelegd in een Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs (verder: IHP VO).

Omdat onderwijshuisvesting tot de zorgplicht van de gemeente behoort, is het vaststellen van het IHP-VO de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad. Hierbij zal ook het financieel kader moeten worden vastgesteld waarbinnen de komende jaren invulling moet worden gegeven aan het IHP-VO. Het IHP VO is nog in voorbereiding. De verwachte besluitvorming is Q3 2022. De grootste uitdaging behelst nog het inpassen van alle onderwijsvormen aan de Groene Loper. Voor het gehele IHP VO is thans een budget van ca. 54 mln. euro beschikbaar. De eerste calculaties in dit IHP VO traject laten al zien dat dit budget niet toereikend is. Alleen al met de vorming van de campus aan de Groene Loper wordt dit budget overschreden. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad, maar gezien de wettelijke taak is het de vraag of er veel ruimte is om ambities bij te stellen.

4.3. Toekomstvisie LVO

Het bevoegd gezag over het openbaar onderwijs in Maastricht ligt bij de besturen van KomLeren en LVO. Volgens artikel 23 lid 4 van de Grondwet ziet de gemeente erop toe dat er voldoende algemeen vormend onderwijs is. In haar toezichthoudende rol let de gemeente erop dat openbare scholen toegankelijk zijn voor iedere leerling en elke leraar en dat het openbare onderwijs niet gebaseerd is op een godsdienst of levensovertuiging. Er zijn wel openbare scholen die vanuit bepaalde onderwijskundige uitgangspunten lesgeven.

Op 18 januari 2022 heeft LVO een voorgenomen besluit genomen inzake de Toekomstvisie voortgezet onderwijs Maastricht 2.0. Daarin is o.a. het beslispunt opgenomen om de scholen met denominatie 'openbaar' te wijzigen in denominatie 'algemeen bijzonder'.

LVO heeft dit voorgenomen advies voorgelegd aan het college van B&W van Maastricht, met het verzoek het voorgenomen advies voor te leggen aan de gemeenteraad. N.a.v. reacties op het voorstel van de Vereniging van openbare en algemeen toegankelijke scholen (VSOABB) heeft het college besloten om nader (juridisch) onderzoek te doen voordat het voorstel van LVO voorgelegd wordt aan de raad. De voortgang van de besluitvorming is afhankelijk van dit onderzoek, maar zal niet eerder dan mei 2022 in de raad plaatsvinden.

Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie

Voor programma 5 wordt aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen:

5.1. Binnensportaccommodaties

De kaders uit de sportnota, de wettelijke zorgplicht voor het bewegingsonderwijs, de omgevingsvisie en de onderwijsontwikkelingen leiden tot een noodzakelijke update van het raadsbesluit Toekomstbestendige Binnensportaccommodaties uit april 2015. Doel is te komen tot binnensportaccommodaties die tegemoet komen aan en in evenwicht zijn met de wensen, behoeften, vraag, gedragspatronen en financiële mogelijkheden van de toekomst. Resultaat is dat binnensportaccommodaties alle dagen vol in bedrijf zijn. Ze zijn goed bereikbaar, toegankelijk, schoon, heel, veilig en betaalbaar. Waar nodig worden accommodaties herbestemd of gesloten.

Er is bij de Kaderbrief 2018 een bedrag in het MJIP opgenomen voor de benodigde investeringen van het areaal binnensportaccommodaties (15 miljoen) en de ontwikkelingen sporthal De Heeg (5+2,2 miljoen). De verwachting is dat het benodigd bedrag voor het toekomstig areaal binnensportaccommodaties fors hoger zal uitvallen. Redenen hiervoor zijn onder andere: een stijging van de bouwkosten door een overspannen (bouw) markt, die gepaard gaat met onder andere een forse prijsontwikkeling van materialen. Ook heeft er geen indexering plaatsgevonden sinds 2019. Het (extra) gebruik/capaciteit en de benodigde voorzieningen voor het gebruik van sportverenigingen en andere sport- en beweegaanbieders is ook niet meegenomen. De overige "niet gemeentelijke gymzalen", die eigendom zijn van onderwijsinstellingen zijn ook niet meegenomen. En er is geen rekening gehouden met de ontwikkelingen vanuit het IHP VO.

In het op te stellen raadsvoorstel tweede tranche binnensportaccommodaties wordt een nieuwe raming van de totale kosten van het toekomstig areaal binnensportaccommodaties voor de periode 2022-2032 opgenomen. Om te kunnen voldoen aan onze wettelijke taak voor het bewegingsonderwijs is de verwachting dat er bovenop het gereserveerde bedrag in met MJIP substantieel extra geld nodig is. Concrete voorstellen worden uitgewerkt. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

5.2. Bewegvriendelijk Maastricht

Stadsbreed is de sport- en beweegdeelname fors gestegen. Op onderdelen is er nog 'werk aan de winkel'. De sport- en beweegdeelname blijft in bepaalde wijken achter, senioren bewegen nog onvoldoende, kinderen verdienen meer aandacht en de sportverenigingen hebben niet de aantrekkingskracht waarop gehoopt wordt. De opgenomen ambities in het Maastrichts Sportakkoord, de Omgevingsvisie Maastricht 2040 en de conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie van de huidige sportnota 2020 Mee@bewegen geven voldoende richting om komende jaren een gedegen koers te varen. Geen nieuwe koers maar een update en aanscherping van de huidige, aflopende sportnota.

De uitvoeringsnota sport- en bewegingsstimulering 2021-2025 wordt momenteel uitgevoerd. Er wordt gewerkt om aan te haken bij het Volwassenfonds voor sport & cultuur in Maastricht.

De raad heeft met de (unanieme) aanneming van een amendement de bezuinigingen op de openbare sport- en speelplekken ingetrokken en opdracht gegeven om met buurten en specifieke groepen (jongeren, senioren, skaters, urban sporters, jongerenwerkers, studenten) fysiek het gesprek aan te gaan - zodra dit mogelijk is - over verbeteringen van de openbare sport- en speelvoorzieningen op buurt- en stadsniveau, passend bij het beschikbare budget.

In 2022 leggen we na een uitvoering burgerparticipatietraject aan de raad conform opdracht een voorstel voor met financiële onderbouwing en plan van aanpak over de openbare sport- en speelplekken. In de periode 2022-2026 werken we tevens samen met betrokken partijen en de Maastrichtse sport- en beweegaanbieders aan het creëren van beweegvriendelijke omgevingen. In 2025 komen we tevens met een nieuwe sport- en beweegnota. Beiden worden aan de raad voorgelegd ter inhoudelijke en financiële beoordeling.

5.3. Cultuur maakt Maastricht, Maastricht maakt cultuur

Maastricht is één van de negen landelijke culturele brandpunten en heeft een divers en rijk cultureel voorzieningenniveau. Dit legt een belangrijke basis voor het welzijn van de inwoners van onze stad en voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor (nieuwe) economische activiteit. De aanwas van nieuwe makers die van de Kunstvakopleidingen komen, zorgt ervoor dat het culturele veld volop in beweging blijft.

Op dit moment is nog niet duidelijk of de 4 jaar subsidieperiode van het Rijk voor de BIS-instellingen verlengd zal worden door het Rijk. De uitvoering van de meerjarenplannen heeft door alle coronabeperkingen vertraging opgelopen. Maastricht heeft als landelijk cultureel brandpunt 8 BIS-instellingen binnen haar gemeentegrenzen. De BIS-instellingen ontvangen landelijke subsidie, daarbij is voorwaarde van het rijk dat er provinciale en gemeentelijke cofinanciering komt. Hierdoor komt er relatief veel provinciaal cultuurgeld bij de instellingen in Maastricht terecht. Met de andere professionele instellingen, het conservatorium, de toneelacademie, de kunstacademie en de brede amateursector heeft Maastricht hiermee een sterk cultureel profiel. Met de nieuwe cultuurplanperiode is de verwachting dat de verdeling van provinciale middelen opnieuw op de agenda zal komen.

Aandachtspunten in de komende raadsperiode zijn:

- Het optimaliseren van het gebruik van het recent verbouwde CC en
- De invulling van Kumulus in de nieuwe rol als intermediair voor de kunstscholen
- Ruimte voor het aanjagen van dynamiek in cultuur in Maastricht en voor het bouwen aan de samenwerking in de Stedelijke Cultuurregio Zuid.
- Bijdragen vanuit cultuur aan het vergroten van de veerkracht van wijken, versterken van verbinding met de (preventieve) aanpakken in het Sociale Domein
- Inbreng culturele instellingen bij grote maatschappelijke transformaties vergroten
- Lobby richting de provincie, Rijk en Europa en het belang van de culturele instellingen voor de hele Provincie benadrukken.

5.4. Realisatie Middenzaal en verzelfstandiging theater

In november 2021 heeft de Raad besloten tot het vrijgeven van het voorbereidingskrediet voor het Voorlopig Ontwerp (VO) voor de Middenzaal. Op basis van nadere uitwerking zal het programma van eisen en de begroting worden geactualiseerd en aan de gemeenteraad worden voorgelegd voor de definitieve besluitvorming.

Een middenzaal biedt ruimte voor het theater om de ambities in te gaan vullen als Stadstheater waarin alle inwoners van Maastricht kunst en cultuur kunnen maken en meemaken. Om de ambities te verwezenlijken, heeft het "Theater aan het Vrijthof meer ruimte nodig voor cultureel ondernemerschap". In eerste instantie wordt gewerkt aan de interne verzelfstandiging. De keuze inzake externe verzelfstandiging zal daarna aan de raad worden voorgelegd (inhoudelijk en financieel).

Definitieve besluitvorming Middenzaal met geactualiseerde begroting en planning is voorzien in de komende raadsperiode. Omdat het budget dat gereserveerd is in het MJIP (€ 7,5 mln.) niet geïndexeerd is en de bouwkosten sindsdien erg fors zijn gestegen, zal dit budget niet toereikend

zijn. Ook is gebleken dat het niet eenvoudig is de laad- en losvoorziening te maken. Concrete voorstellen worden uitgewerkt. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad

5.5. Duurzame instandhouding bomen

De gemeente is niet alleen verantwoordelijk voor de veiligheid van deze bomen, maar ook voor het onderhoud, het beheer en de vervangingen. Als gevolg van het veranderende klimaat, ziekten & plagen, de aanwezigheid van bomen in de verharding en de drukte in de ondergrond komen de bomen steeds meer in de verdrinking. Dit leidt tot verhoogde onderhoudskosten. Om een en ander inzichtelijk te maken is, in navolging op de aankondiging in de begroting 2022, een bomenbeheerplan opgesteld. Dit plan geeft inzicht in de huidige problematiek en doet aanbevelingen voor een goed en adequaat beheer van onze ca 43.000 bomen.

Het bomenbeheerplan 2023-2028 maakt inzichtelijk dat de huidige beschikbare middelen om ons huidige bomenareaal toekomstbestendig te beheren binnen de wettelijke kaders m.b.t. boomveiligheid onvoldoende zijn gezien de veranderende omstandigheden. Besluitvorming over het bomenbeheerplan en de noodzakelijke en onvermijdelijke consequenties (financieel danwel areaalvermindering) van het nieuwe bomenbeheerplan is voorzien in Q3 2022. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

5.6. Walmuur, rondel Vijf Koppen en overige vestingwerken

Op 24 maart 2019 stortte een deel van de omwalling bij de Vijf Koppen in. Door middel van drie stutconstructies werd de muur veiliggesteld. Tussentijds zijn er bij de gemeente op 31 juli 2020 meerdere meldingen binnengekomen over de bolling/uitbuiking van het rondel de Vijf Koppen. Metingen middels 3D scans toonden aan, dat er vervormingen (deformaties) plaats hebben gevonden, die zorgelijk waren vanwege de al aanwezige uitbuiking. Door diverse maatregelen is de kans op verdere vervormingen aanzienlijk kleiner geworden. Restauratie van het rondel is echter op korte termijn noodzakelijk. Om een duurzaam en goed onderhouden restauratieplan te maken worden bovendien verdere constructieve onderzoeken uitgevoerd. Los van bovenstaande opgaven is reeds eerder aangegeven dat ook voor de resterende (ondergrondse) vestingwerken een flinke restauratieopgave speelt. Hiertoe zijn 3D-inmetingen verricht in de kazematten.

Door het samenvallen van de stabilisatie- en restauratieopgave bij rondel Vijf Koppen en het al langer lopende herstelproces van de walmuur, wordt gewerkt aan een integraal herstelplan voor deze vestingwerken. Het ruimtelijke plan waarin de uitwerking van zowel rondel Vijf Koppen als walmuur aan bod komen, zal verder worden afgestemd met de Welstands- en Monumentencommissie en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Aanvullend op de middelen die reeds gevoteerd zijn voor het herstel van de walmuur zullen ook voor het herstel van het rondel en de restauratie van overige vestingwerken middelen gevoteerd dienen te worden. Eind 2022 zal hiertoe een meerjaren programma opgesteld en aan de raad voorgelegd worden. In het MJIP is reeds rekening gehouden met een jaarlijks budget van € 750.000 voor vestingwerken dat hiervoor ingezet kan worden. Afhankelijk van de te treffen maatregelen en de urgentie is aanvullend hierop mogelijk extra budget nodig. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

Programma 6 – Sociaal domein

Voor programma 6 wordt aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen:

6.1. Armoede en schuldhulpverlening

De taken van gemeenten op het gebied van armoede en schuldhulpverlening worden bepaald door de Participatiewet en de wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening. In 2020 is het beleidskader (aanvalsplan) armoede en schuldhulpverlening 'De knoop ontwarren' door de raad vastgesteld. Het beleidskader was deels een voortzetting van het bestaande beleid, maar met een verschuiving van focus van het verzachten van de gevolgen van armoede naar het

aanpakken van de oorzaken van armoede, preventie. Doel van de gemeente is om sociale uitsluiting en ongelijkheid als gevolg van armoede en/of schulden te verminderen.

De komende raadsperiode staat in het teken van het actualiseren van het aanvalsplan en het monitoren en evalueren van het armoedebeleid en schuldhulpverlening. Onderdeel van het uitvoeren, monitoren en evalueren zijn onderstaande openstaande moties/vragen:

- motie halveren aantal kinderen in armoede 2030
- monitoren resultaten vroegsignalering en structurele borging in de gemeentelijke organisatie
- verdere vormgeving beleidsoverstijgende aanpak
- het aanpassen van de GR-regeling van de Kredietbank Limburg, als gevolg van een wettelijke wijziging van de wet op de GR.
- het evalueren van de regionale pilot schuldhulpverlening aan ondernemers en besluitvorming over de continuering dan wel aanpassing van de werkwijze.

Inhoudelijke en financiële beoordeling is indien opportuun aan de raad.

6.2. Programma Duurzaam Sociaal Domein (DSD)

De oorsprong van het programma Duurzaam Sociaal Domein ligt enerzijds in een raadsopdracht van 16 maart 2021 en anderzijds in de aanbevelingen van de VNG Visitatiecommissie Financiële Beheersbaarheid Sociaal Domein (traject 2020-2021).

Het programma komt voort uit de behoefte en noodzaak om meer grip te krijgen op (de financiën in) het sociale domein. Het richt zich op de noodzakelijke verandering binnen de eigen organisatie en dienstverlening. DSD is het handelingskader voor de korte en middellange termijn, gericht op een toekomstbestendig en financieel houdbaar sociaal domein. De acties die hiervoor nodig zijn, zijn samengebracht in zes programmalijnen: strategie, organisatie, bemensing & cultuur, processen, systemen en sturingsinformatie.

Het programma DSD is geen raadsbevoegdheid. Wel heeft de raad vanuit zijn budgetverantwoordelijkheid op 21 juli 2021 (extra) budget ter beschikking gesteld.

DSD is primair een veranderopgave van de interne organisatie. De raad heeft daarin geen actieve rol. Wel ligt er een gedeeld belang, namelijk het welzijn van onze stad en haar inwoners. Daarom wordt de raad in ieder geval periodiek geïnformeerd en waar nodig bevroegd. Ook om samen de complexiteit van (de verandering in) het sociaal domein te doorleven. Verantwoording over het ter beschikking gestelde budget verloopt via de reguliere P&C-cyclus.

In 2023 staat de nieuwe structuur, waarbinnen de vervolgstappen in het veranderproces in de daaropvolgende periode vorm en inhoud gaan krijgen.

6.3. Tijdelijke huisvesting statushouders en andere spoedzoekers: herstructurering Overmaze

In een brief van eind augustus 2021 heeft het Rijk gemeenten opgeroepen om geschikte opvanglocaties aan te bieden. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft onderzoek gedaan naar geschikte locaties binnen haar portefeuille. De voormalige PI Overmaze in Limmel blijkt mogelijkheden te bieden. Vanuit het besef dat de vraag naar de invulling van PI Overmaze gekoppeld moet worden aan de lange termijnvisie voor de verbetering van de kwaliteit van Limmel, is besloten om de korte termijnvraag te koppelen aan de lange termijn ontwikkeling van Overmaze.

Het betreft de korte termijn opgave om voor een periode van circa 2 jaar van maximaal 150 statushouders en andere spoedzoekers te huisvesten om vervolgens in die periode samen met de buurt kaders te bedenken voor de herontwikkeling van Overmaze.

Zeer recent heeft het kabinet de Veiligheidsregio's opdracht geven om tijdelijke opvangplekken voor vluchtelingen uit de Oekraïne te regelen.

De gemeente is in een participatief proces samen met de buurt bezig te komen tot een nieuw programma voor de invulling van Overmaze, zonder dat dit een negatieve werking heeft op de flankerende ontwikkelingen en bijvoorbeeld werkgelegenheid (Beatrixhaven) en groenontwikkeling bij Kanjel. Dit moet leiden tot een nieuwe gebiedsvisie Overmaze.

De wens van de huidige eigenaar, het Rijksvastgoedbedrijf, is dat een besluit over de gebiedsvisie Overmaze voorgelegd wordt aan de raad.

6.4. Huisvesting en ondersteuning kwetsbare inwoners

Goed wonen is niet voor iedereen vanzelfsprekend, zeker niet voor onze meest kwetsbare inwoners. In juni 2021 heeft de raad het plan ZOT (Zicht op Thuis) vastgesteld. Passende huisvesting voor deze groep vormt één van de onderdelen van dit plan.

Het organiseren van passende huisvesting verloopt via verschillende lijnen.

Om zicht te krijgen op onze woon-zorgopgave, inclusief de nieuwe aanbesteding van Beschermd Wonen/Maatschappelijke opvang (vanaf 2022 Beschermd thuis) is een huisvestingsplan nodig. Dit plan biedt voor Maastricht en het Heuvelland een geografisch overzicht van de diverse profielen van kwetsbare inwoners, verdeeld over de stad Maastricht en de regio.

Maastricht kent meer moeilijk plaatsbaren waar een plek voor gezocht moet worden. Bovendien zullen we naast het huisvesten van moeilijk plaatsbaren met een complexe zorgproblematiek ook aan de slag moeten met het huisvesten van een groep inwoners die voor zichzelf en hun omgeving een risico vormen vanwege intimiderend en crimineel gedrag. Deze zijn niet “houdbaar” in een woonbuurt en krijgen de kans om tijdelijk op een andere locatie te laten zien dat ze wel in staat zijn een “goede buur” te zijn.

In 2022 zal ook de aanbesteding van beschermd wonen/maatschappelijke opvang (Beschermd thuis) plaatsvinden, met als doelen het verminderen van het aantal aanbieders, werken met meerjarencontracten met een klein aantal aanbieders waarmee strategisch partnerschap ingevuld kan worden om de beleidsdoelen van het plan Zicht op Thuis te realiseren. Voorafgaand aan de aanbesteding dient er, voor juli 2022, besluitvorming door de raad plaats te vinden over de Centrumregeling Beschermd Thuis. Deze dient als kader voor beleidsvorming.

6.5. Integratie en inburgering: de veranderende rol van de gemeente

Met ingang van 1 januari 2022 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de begeleiding en ondersteuning van inwoners tijdens hun inburgering. Daar waar voorheen de prioriteit lag bij opvang en huisvesting, wordt nu aandacht geschonken aan alle leefgebieden van de nieuwkomer. Ook de maatschappelijke begeleiding van statushouders en het financieel ontzorgen van bijstandsgerechtigde statushouders vallen onder de verantwoordelijkheid van gemeenten.

De nieuwe wet inburgering stelt dat we eerder met een nieuwkomer in contact moeten komen om zo de inburgering al in een vroeg stadium vorm te geven. Na de intake en het opstellen van een inburgeringsplan moeten mensen hun weg vinden in wat ze *moeten* volgens de wet, wat ze *willen* en wat er *mogelijk* is. Daar hebben veel mensen begeleiding bij nodig. Daar waar nodig helpt de gemeente bij een stuk persoonlijke ontwikkeling zodat mensen meer zelfredzaam worden. Vanuit de constatering dat aan de ene kant de maatschappij handen nodig heeft om in de toekomst werkzaamheden te kunnen blijven verrichten, en aan de andere kant dat een aanzienlijk percentage nieuwkomers langdurig een uitkering ontvangt, moet de gemeente tot een beeld komen over hoe zij uitvoering gaat geven aan haar verantwoordelijkheid om deze nieuwe inwoners van Maastricht goed te laten landen. Een koppeling met het programma arbeidsmarkt wordt gemaakt.

De uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering vraagt om een aanscherping van (keuzes) in uitvoering met mogelijk een uitbreiding van inzet en expertise en intensivering van integraliteit. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

6.6. Inclusiebeleid

De Maastrichtse Inclusie Agenda 2019-2022 laat zien hoe Maastricht streeft naar een inclusieve stad. Het VN-verdrag voor mensen met een beperking is een belangrijke grondlegger geweest voor deze inclusie agenda. De focus van de Maastrichtse Inclusie Agenda is er dan ook op gericht om mensen met een beperking in staat te stellen om echt mee te doen in de samenleving, zonder dat ze daarbij belemmeringen ervaren.

De afgelopen periode is duidelijk geworden, bijvoorbeeld door de zwarte pietten discussie, dat er behoefte is aan een gemeentelijke visie op inclusie/diversiteit.

De constatering is dat inclusiebeleid breder is dan beleid gericht op het verbeteren van de (fysieke) situatie van mensen met een beperking. De toenemende polarisatie vraagt om een specifieke aanpak, maar vraagt tevens om een visie op inclusie/diversiteit. Iedereen in de stad, alle inwoners moeten zich gezien en gehoord voelen.

Dit vraagt om:

1. Actualiseren van de Maastrichtse Inclusieagenda 2019-2022 (voornamelijk gericht op de lokale implementatie van het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking).
2. Opstellen van een breder inclusiebeleid: visie en speerpunten ten aanzien van diversiteit. Daarin ook een relatie met de aanpak van polarisatie leggen.

Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

6.7. Lokale inzet van jeugdhulp en jeugdbescherming

Terwijl de *verwerving* van jeugdhulp regionaal is georganiseerd, is de *toegang* tot die hulp een lokale aangelegenheid. In Maastricht wordt ca. 44% van de jeugdhulp (in €) verwezen door het gemeentelijk toegangsteam, 20% via de medische route (huisarts, jeugdarts, specialist) en 36% via de juridische route (gecertificeerde instelling, rechter).

De kosten voor jeugdhulp in Maastricht zijn sinds de decentralisatie jaarlijks opgelopen en hebben geleid tot financiële tekorten en een gemeentebrede bezuinigingsoperatie.

Op jeugdhulp is derhalve een aantal (taakstellende) bezuinigingen doorgevoerd. Deze moeten nog ingevuld worden door beperken van de instroom, bevorderen van uitstroom en inkoopvoordelen op basis van de regionale transformatieagenda.

Dit vraagt de komende raadsperiode om een raadsbesluit nieuwe verordening Jeugd m.i.v. 2023 met o.m. aandacht voor mogelijk:

- o beperken jeugdhulp tot erkende interventies
- o beperken jeugdhulp tot gecontracteerde zorg
- o beperken geldigheidsduur van een huisartsverwijzing

6.8. Ombouw dag- en nachtopvang

Vanuit onze wettelijke taak (Maatschappelijke Opvang) en onze lokale strategische speerpunten zoals benoemd in het plan "Zicht op Thuis" staan we voor de opgave de nieuwe dag- en nachtopvang (eerste opvang) voor daklozen te realiseren.

Het uiteindelijke doel is dat alle dak- en thuislozen zo snel mogelijk kunnen wonen in een voor hen passende woonvorm. Daarbij zal de dag- en nachtopvang (DNO) de eerste opvang zijn en worden er verdere prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporaties over de verdere doorstroommogelijkheden. De functie van deze eerste opvang is om eerste crisisopvang te bieden aan mensen waarvoor echt geen andere mogelijkheid is. Ambitie is om deze eerste opvang maximaal 6 weken te laten duren. De nieuwe opvang is de eerste schakel in het totale palet van Beschermd Thuis waarbij het uiteindelijke doel zelfstandig wonen en regie over het eigen leven is. Uiteraard alleen indien dit haalbaar is.

De DNO was vanwege corona maatregelen tijdelijk gevestigd in Overmaze. Omdat per 25 februari de 1,5 meter maatregel is vervallen, zal de DNO uiterlijk 1 april terugkeren naar Singel 9, die gebruiksklaar is. Deze terugkeer is tijdelijk, in afwachting van een nog te realiseren nieuwe locatie.

In aanloop naar én een eventuele tijdelijke terugkeer naar de Statensingel én de vestiging op een nieuwe locatie, is de doelgroep die in de DNO verblijft in kaart gebracht. Hieruit is een splitsing gekomen waardoor er grofweg 2 groepen zijn. De 'doelgroep DNO'; dit is de groep die binnen 6 weken kan doorstromen binnen de maatschappelijke opvang versus de groep die beschermd wonen nodig heeft (al dan niet in het kader van de Wmo). Voor deze laatste groep worden geschikte beschermd wonen plekken gezocht. De eerste groep is de groep die (op termijn) naar de nieuwe DNO locatie zal gaan.

De verdere ontwikkeling van een nieuwe locatie staat hoog op de prioriteitenlijst voor besluitvorming de komende raadsperiode met als doel het realiseren van de tijdelijke locatie en vestigen van de dag- en nachtopvang aldaar. Vervolgens starten met de realisatie van de definitieve locatie. Alles passend binnen de ambities van het plan Zicht op Thuis en de huisvestingsopgave die daaruit voortkomt.

6.9. Regionale verwerving jeugdhulp en jeugdbescherming

Maastricht is als centrumgemeente verantwoordelijk voor de verwerving van voldoende gespecialiseerde jeugdhulp en jeugdbescherming/jeugdreclassering voor de regio Zuid-Limburg. Hiervoor is een gemeenschappelijke regeling aangegaan (Centrumregeling verwerving jeugdhulp regio Zuid-Limburg 2019). Deze inkoop is vanaf de decentralisatie in 2015 vormgegeven in een open-house constructie waarbij alle aanbieders die zich aanmelden en die voldoen aan de kwaliteitseisen gecontracteerd worden. Dit heeft geleid tot een groot aantal gecontracteerde aanbieders van verschillende vormen van jeugdhulp (in 2021 ca. 120) voor de regio.

Naar aanleiding van de alsmaar oplopende kosten voor jeugdhulp (overigens een landelijke ontwikkeling) is er een regionaal Transformatieplan Jeugd opgesteld om de inkoop door te ontwikkelen en de kosten beter beheersbaar te maken.

Het beleid dat als input voor de inkoop geldt, wordt vormgegeven op basis van het Beleidskader Jeugd regio Zuid-Limburg 2019-2022.

Op basis van het transformatieplan jeugd zijn er onder leiding van 2 transformatieleiders werkgroepen aan de slag om nieuwe inkoop c.q. aanbestedingen voor te bereiden voor de onderdelen die nu nog in de open-houseconstructie worden ingekocht. De planning is ambitieus en gericht op nieuwe contracten m.i.v. 2023.

Voor wat betreft financiën was er in 2021 een akkoord bereikt tussen Rijk en VNG over structurele extra rijksmiddelen voor Jeugd vanwege de grote landelijke tekorten. Daarbij was er overeenstemming bereikt over het bijplussen van deze tekorten waarbij tegelijkertijd een aantal bezuinigingsmaatregelen waren overeengekomen die op basis van een op te stellen landelijke Hervormingsagenda invulling moesten krijgen. Het nieuwe kabinet heeft zich echter niet aan deze afspraak gehouden en met ingang van 2024 aanvullende bezuinigingen ingeboekt (waaronder het hernieuwd invoeren van een eigen bijdrage). In reactie daarop hebben VNG/gemeenten het opstellen van de gezamenlijke hervormingsagenda opgeschort en heeft de Eerste Kamer niet ingestemd met de voorgestelde bezuinigingen. Het kabinet heeft toegezegd dat er uiterlijk 15 april a.s. een reactie volgt op de motie hervorming jeugdzorgstelsel (terugdraaien landelijke bezuiniging van 500 mln) die op 22 februari door de 1e kamer is aangenomen.

Regionale samenwerking verloopt met de meeste gemeenten voorspoedig; op onderdelen heeft een aantal gemeenten een deel van de inkoop (ambulante hulp) zelf georganiseerd, los van de regio. Een nieuw Regionaal beleidsplan Jeugd 2023-2026 zal in 2022 aan de raad worden voorgelegd met aandacht voor landelijke ontwikkelingen en nieuwe wet- en regelgeving:

- Wet verbeterde zorg voor jeugdigen (medio 2022)
- Algemene Maatregel van Bestuur: zorgvormen die verplicht in (boven)regionale samenwerking moeten worden ingekocht (medio 2022)
- Landelijke hervormingsagenda afhankelijk van structureel akkoord over voldoende rijksmiddelen

6.10. Wijzigingen Participatiewet, doorontwikkelen re-integratieketen en Werkcentrum ZL

In 2021 heeft de regering het voornemen gedaan tot een breed offensief participatiewet. Het is een brede agenda om de arbeidsmarktkansen van mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. Een aantal maatregelen uit die agenda vergt een wetswijziging, een wijziging bij lagere regelgeving of een wijziging in de uitvoering. De agenda was, i.v.m. de demissionaire status van het vorige kabinet, on hold gezet, maar zal in de komende regeerperiode opgepakt worden. In afwachting van de concretisering van het breed offensief participatiewet is het actualiseren van lokaal participatiebeleid beperkt opgepakt.

Ten behoeve van een effectieve en efficiënte uitvoering van re-integratie en een zo goed mogelijke dienstverlening aan de doelgroep wordt ook onderzocht hoe de ketensamenwerking op dit terrein nog meer geoptimaliseerd kan worden.

Het Werkcentrum Zuid-Limburg is gestart als pilot, die nu loopt tot en met 31-12-2023.

Het bestuur van de arbeidsmarktregio wil eind 2022 een concept opleveren over hoe de dienstverlening in Zuid-Limburg er uit komt te zien. Dit kan gaandeweg 2022 al leiden tot aanpassingen van de dienstverlening in het Werkcentrum Zuid-Limburg.

In de komende raadsperiode zal het lokale/regionale participatiebeleid geactualiseerd worden vanuit de vraag of het beschikbare re-integratiepalet en de organisatie van de re-integratieketen voldoende tegemoetkomt aan de re-integratiebehoefte van de actuele bijstandpopulatie.

Het Werkcentrum Zuid-Limburg wordt in de pilotperiode gefinancierd met middelen vanuit de Arbeidsmarktregio. Deze middelen zijn belegd bij gemeente Heerlen als centrumgemeente.

Indien het werkcentrum in de toekomst structureel ingebed wordt, zal dit financiële gevolgen hebben. Deze zullen meegenomen worden in de begroting van 2023 en verder. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

6.11. WMO: herijking zorglandschap begeleiding, nieuwe verhoudingen tot marktpartijen

Maastricht voert de inkoop WMO uit voor de regio Maastricht Heuvelland.

Op basis van de ervaren knelpunten is in 2021 een nieuwe inkoopstrategie ontwikkeld voor de dienstverlening begeleiding individueel en begeleiding groep. De ervaringen uit de pilot Blauwe Zorg en krachtenbundeling hebben input geleverd voor deze herijking van de inkoopstrategie. Evenals de opdracht van de Raad om minder aanbieders te contracteren.

De nieuwe inkoop kadert binnen de verbeteropgave om te komen tot een duurzaam sociaal domein. Deze moet bijdragen aan een doelmatigere inzet van de dienstverlening en een betere beheersing van de zorgkosten in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

In totaal zijn vanaf 1 januari 2022 vierentwintig zorgaanbieders geselecteerd om inwoners, die dit nodig hebben, begeleiding te bieden. Naast de vermindering van partijen is ook de sturing op resultaten in de opdracht aangescherpt.

De gemeente wil met maximaal vijf aanbieders een samenwerking aangaan om meer grip te krijgen op met name de volumeontwikkelingen in deze ondersteuningsvorm. Besluitvorming hierover dient plaats te vinden vóór 1 oktober 2022. In dialoog met de aanbieders worden voorstellen op dit terrein voorbereid en ter besluitvorming voorgelegd.

De bevoegdheden van de raad in deze hebben betrekking op het bewaken van het budgettair kader en op de toetsing of de gemeentelijke WMO-taken in voldoende mate worden uitgevoerd.

6.12. Doordecentralisatie Beschermd Wonen

Vanaf 1 januari 2022 is de doordecentralisatie beschermd wonen vanuit het Rijk ingezet. Dit houdt in dat alle gemeenten zelf verantwoordelijk worden voor beschermd wonen voor hun inwoners, in plaats van op dit moment de centrumgemeenten.

Vanaf 1 januari 2023 zullen alle gemeenten ook een deel van de middelen voor beschermd wonen ontvangen. Momenteel is gemeente Maastricht nog centrumgemeente voor de westelijke Mijnstreek en Maastricht-Heuvelland. Dit betekent dat Maastricht nog verantwoordelijk is en ook de middelen ontvangt. Om de doordecentralisatie goed vorm te geven moeten er afspraken worden gemaakt met beide regio's.

Op het moment van schrijven heeft het ministerie van VWS net aangekondigd dat de financiële doordecentralisatie van beschermd wonen uitgesteld wordt. Wat de precieze impact hiervan is zal komende weken moeten blijken. De onduidelijkheid over de invoering van het woonplaatsbeginstel werkt extra complicerend in deze.

De westelijke mijnstreek heeft besloten beschermd wonen vanaf 2023 zelf uit te willen voeren. Momenteel wordt er een samenwerkingsovereenkomst opgesteld waarin de overdracht van middelen en verantwoordelijkheden wordt geregeld.

In Maastricht Heuvelland is afgesproken dat we de komende 5 jaar op de oude voet doorgaan wat betekent dat Maastricht beschermd wonen blijft uitvoeren voor de Heuvellandgemeenten. Vanwege de landelijke doordecentralisatie zullen ook hiervoor afspraken gemaakt moeten

worden. Momenteel wordt hiervoor een centrumregeling opgesteld waarin afspraken staan over o.a. de toegang, financiën en inkoop.

Naast deze organisatorische veranderingen vraagt de doordecentralisatie ook om een inhoudelijke transformatie. Deze staat beschreven in beleidsplan Zicht op Thuis (plan Zot) dat in juni 2021 door de raad van Maastricht is vastgesteld. Een van de onderdelen hiervan is een nieuwe taakgericht inkoop van beschermd wonen en maatschappelijke opvang per 01-01-2023. Het vaststellen van de centrumregeling Maastricht Heuvelland is een voorwaarde voor deze inkoop.

De inhoudelijke transformatie zoals beschreven in plan Zot heeft ook financiële gevolgen. Momenteel wordt beschermd wonen voor minder geld uitgevoerd dan beschikbaar wordt gesteld in het gemeentefonds. Voor komende jaren lijkt/is dit echter niet meer haalbaar.

Vlak na de verkiezingen wordt de centrumregeling inclusief de hierboven benoemde financiële consequenties voorgelegd aan alle raden in Maastricht-Heuvelland.

Parallel hieraan wordt ook het inkoopproces gestart. Door een nieuwe manier van inkopen stimuleren we de transformatie en zorgen we ervoor dat de zorg voor de meest kwetsbare inwoners ook op lange termijn betaalbaar blijft.

In de centrumregeling wordt ook het mandaat geregeld voor Maastricht om in te kopen namens de regiogemeenten. Dit maakt dat de inkoop uitgesteld moet worden als de centrumregeling niet door alle raden wordt vastgesteld.

Via een brief en Webinar zullen alle raden bijgepraat worden over de gehele doordecentralisatie.

Programma 7 – Volksgezondheid en milieu

Voor programma 7 wordt aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen:

7.1. Regionale samenwerking en ambities op gebied van afval en grondstoffen

In 2016 en 2019 heeft de raad besluiten genomen over het programma 'Maastricht Afvalloos 2030'. Daarmee zijn o.a. milieudoelstellingen vastgelegd voor het Maastrichtse afvalbeleid:

- In het jaar 2030 nul kg restafval per inwoner per jaar.
- In het jaar 2030 100% recycling/hergebruik van huishoudelijk afval.

De doelstellingen zijn vastgelegd en uitgewerkt in het meerjarenbeleidsplan afval 2016 t/m 2020. Dat beleidsplan is - in afwachting van de uitwerking van de intensievere regionale afvalsamenwerking tussen Maastricht-Meerssen-Valkenburg aan de Geul (GR Geul en Maas, gestart per 1 januari 2021) – niet formeel vernieuwd. Ingezet is op het, in regionaal verband (de drie genoemde MMV-gemeenten), maken van een nieuw regionaal beleidskader afval (strategisch van karakter), gevolgd door een regionaal grondstoffenplan (tactisch-operationeel van karakter).

Het opstellen van het regionale beleidskader afval staat voor de 2^e helft van 2022 op de rol, met een doorloop naar 1^e helft 2023 qua besluitvorming. Het regionale beleidskader zal richtinggevend zijn - op strategisch niveau - voor het regionale afvalbeleid van de MMV-gemeenten voor de komende jaren.

Voor het opstellen van het regionale beleidskader afval is een interactieve aanpak voorzien, waarbij de drie MMV-raden vroegtijdig en actief worden betrokken.

Het opstellen van het regionale grondstoffenplan staat voor de tweede helft 2023 op de rol, met een doorloop naar de 1^e helft van 2024 qua besluitvorming. Het regionale grondstoffenplan vormt de tactisch-operationele vertaling (de HOE-vraag) van het strategische beleidskader afval (de WAT-vraag). Omdat dit vraagstukken zijn die op onderdelen de inwoners direct raken, is vaststelling door de MMV-raden voorzien.

7.2. Publieke gezondheid, GGD Zuid-Limburg

De GGD Zuid-Limburg voert namens de 16 Zuid-Limburgse gemeenten een deel van de publieke gezondheidstaken uit. De GGD is een gemeenschappelijke regeling waar de 16 gemeenten in vertegenwoordigd zijn. Het regionaal gezondheidsbeleid 2020-2023 'Zuid Spring Er Uit!' is in 2020 door de raad vastgesteld en richt zich op het doorbreken van de structurele

gezondheidsachterstanden in Zuid-Limburg door een focus op m.n. de jeugd. De GGD richt zich naast de wettelijke taken, hoofdzakelijk op preventie en gezondheidsbevordering. De GGD kent een aantal programma's, te weten de GGD zelf met wettelijke taken, de Jeugdgezondheidszorg JGZ en Veilig Thuis.

Voor de komende beleidsperiode zijn een aantal aandachtspunten te benoemen.

- Fusie ambulancezorg: Gemeenten hebben feitelijk niets over te zeggen over de fusie, maar voelen zich gezien de maatschappelijke relevantie van de voorziening, wel betrokken. In de nieuwe fusieorganisatie zal in de Raad van Bestuur ruimte zijn voor een bestuurder uit de regio. Deze rol moet goed worden ingevuld om de aansluiting bij de nieuwe fusieorganisatie te kunnen behouden.
- Herbezinning GGD: Het Rijk lijkt voorstander te zijn van een verdere regionalisering van preventie en gezondheidsbevordering en wil de GGD daar een centrale rol in geven. Het is nog niet helder of dat ook wil zeggen dat de GGD rechtstreeks vanuit het rijk gefinancierd gaat worden en dat de gemeentelijke invloed op inzet, prioritering en lokaal maatwerk daarmee wordt beperkt, maar het ligt wel in de lijn der verwachting. Het is essentieel om de positie en rol van gemeenten t.o.v. de GGD als regionale uitvoeringsorganisatie, voldoende te bewaken. Niet zozeer omdat regionalisering van de gezondheidsbevordering niet wenselijk is, maar om de lokale invulling en integrale benadering op lokaal niveau te kunnen garanderen.
- Jeugdgezondheidszorg: De inzet gericht op het doorbreken van de structurele gezondheidsachterstanden zoals het programma trendbreuk, vraagt om extra investeringen in de JGZ.

7.3. Klimaatneutrale stad 2050

In het coalitieakkoord 2018-2022 'Maastricht, onbegrensd en ontspannen' is de ambitie vastgelegd om een brede duurzaamheidsagenda vorm te geven waarmee we bouwen aan een gezonde en duurzame stad. Voor de energietransitie is hierbij het einddoel een klimaatneutrale gemeente in 2050 (Klimaatakkoord). Hier wordt via drie programmalijnen aan gewerkt: Regionale Energie Strategie (RES), Transitievisie Warmte (TVW) en MEA (Maastrichts Energie Akkoord). Energietransitie is een integrale opgave die bovendien alle sectoren van de samenleving betreft.

De gemeente heeft afgelopen vier jaar stappen voorwaarts gezet en daarbij kaders geschetst waarbinnen deze uitdagende transitie verder vorm gaat krijgen. Om bij te blijven bij het uitvoeren van het klimaatakkoord zullen de taken in de volle breedte toenemen. Het accent verschuift in deze van strategie en beleid naar uitvoering.

Voor decentrale overheden zoals Maastricht zijn de volgende programma's voor de verdere uitvoering van belang;

- Isoleren en uitfasering van aardgas in de gebouwde omgeving (incl. energiearmoede);
- Faciliteren van duurzame mobiliteit;
- Realiseren van duurzame energie-opwek;
- Communicatie met doel participatie van onze burgers in de energietransitie

Vanwege de toenemende taken is op korte termijn een evenredige toename van uitvoerende kennis en capaciteit nodig. Dit vraagt substantiële extra middelen van zowel Rijk als gemeente Maastricht waarvan de hoogte afhankelijk is van de ambities. Hiervoor worden voorstellen ontwikkeld. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

7.4. Klimaatbestendig Maastricht

Klimaatverandering vraagt om een transitie van de stad. Meer groen helpt de stad te verkoelen in hete zomers, water op te nemen bij hevige hoosbuien en ervoor te zorgen dat het minder snel tot afstroming komt. De bomen en planten zorgen voor meer zuurstof en minder koolstofdioxide (CO₂). Meer groen nodigt ook uit tot mentale ontspanning, wandelen, fietsen, spelen en sporten. En het schept ruimte voor andere planten- en diersoorten in de stad. Maastricht wordt zo niet alleen klimaatbestendig, maar ook nog aangenamer om in te wonen, te werken en te recreëren. Daarnaast vormt de Maas vooral een risico in het Maasdal. Dit wordt apart beschreven bij hoogwaterveiligheid (zie 8.11).

Binnen herontwikkelingen van de stad is er standaard aandacht voor klimaatadaptieve maatregelen. Nieuwe projecten worden standaard zoveel als mogelijk klimaatadaptief ingericht. Hiervoor ligt deels een verplichting bij de investeerders of de projectontwikkelaars maar ook bij de gemeente. Kansen kunnen verzilverd worden en er wordt meegelift met (inter)nationale en regionale regelingen. Middelen uit reguliere gemeentelijke programma's zoals het vergroeningsbudget of het gemeentelijk rioleringsplan worden gebruikt als hefboom-budget.

Concrete aandachtspunten voor de komende raadsperiode zijn:

- Invulling geven aan het gemeentelijk waterprogramma als opvolger van het gemeentelijk rioleringsplan (vaststelling eind 2022)
- Invulling geven aan de klimaatstrategie (vaststelling eind 2022).
- Financiële vertaling bomenbeheerplan (zie 5.5)

7.5. Klimaatneutrale gemeentelijke organisatie 2030

In de klimaatbegroting 2018-2022 is de ambitie opgenomen dat de gemeentelijke organisatie 100 procent klimaatneutraal is in 2030. Dit als aanjager van de ambitie om vervolgens binnen afzienbare tijd, samen met bewoners en bedrijven, de volledige klimaatneutrale stad Maastricht te realiseren. De transitie is ingezet. Het is nodig om de transitie de komende vier jaar te versnellen om de doelstelling klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2030 te kunnen realiseren. Hiervoor is extra personele capaciteit en inzet van extra financiële middelen noodzakelijk. Hiertoe wordt een voorstel voorbereid. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

Programma 8 – Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Voor programma 8 wordt aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen:

8.1. Implementatie omgevingswet

De Omgevingswet is een landelijke wet die het wetgevingsstelsel en de procedures in het ruimtelijk domein verregaand verandert door het samenvoegen van honderden wetten en regels in één nieuwe wet. De inwerkingtreding van de wet is een aantal keer uitgesteld, en recent in februari 2022 uitgesteld naar 1 januari 2023. De landelijke Wet Kwaliteitsborging Bouwen (WKB) gaat gelijktijdig met de Omgevingswet in. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers.

De wet brengt kosten met zich mee voor de voorbereiding en straks ook de uitvoering. Het Rijk heeft toegezegd (gedeeltelijk) te voorzien in financiële compensatie voor eventuele tekorten, te beginnen in het jaar 2022. De gesprekken over de omvang en het moment van compenseren worden via de koepelorganisaties gevoerd. Gemeente Maastricht is hier via de VNG (en G40) bij aangesloten.

Aandachtspunten voor de komende raadsperiode zijn:

- Vaststellen legesverordening: zowel de omgevingswet als de WKB wijzigen de wettelijke mogelijkheden voor leges en bieden een aantal gemeentelijke keuzes. De legesverordening is in voorbereiding en dient voor inwerkingtreding Omgevingswet te worden vastgesteld. Streven om deze samen met regulier jaarlijkse actualisatie legesverordening vast te stellen.
- Vaststellen WMC-verordening: de omgevingswet verplicht tot het hebben van een commissie Ruimtelijke kwaliteit, daarbij verandert de werkwijze van de huidige WMC gezien het nieuwe vergunproces. Met deze nieuwe werkwijze wordt momenteel bij een aantal vergunningaanvragen geoefend bij het vergunproces. Verwerking van het resultaat van deze oefening en de manier waarop de WMC onder de Omgevingswet vorm krijgt, wordt bij vaststelling van de geactualiseerde WMC-verordening verwerkt. Inclusief het gevolg voor capaciteit en middelen, daar waar deze niet kunnen of niet wenselijk zijn om via de legesverordening te ondervangen.

- Vaststellen Wijzigingsverordening (inclusief delegatiebesluit en nadeelcompensatie): technische wijziging van verschillende verordeningen die naar de artikelen en aanvullingswetten van de Omgevingswet dienen te verwijzen.
- Vaststellen geactualiseerde Omgevingsvisie: de huidige Omgevingsvisie heeft de juridische status van een structuurvisie, uiterlijk in 2024 moet deze worden geactualiseerd en worden vastgesteld met de juridische status van een structuurvisie. Deze vaststelling is eind 2023 voorzien.
- Vaststellen eerste deelgebieden Omgevingsplan: conform de Transitieaanpak Omgevingsplan worden vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet de eerste deelgebieden voor het Omgevingsplan aan de raad ter vaststelling voorgelegd. Te beginnen met Heer-Scharn.
- Evaluatie Transitieaanpak Omgevingsplan inclusief adviesrecht van de raad en de delegatiemogelijkheid naar het college: bij vaststelling is afgesproken de aanpak een jaar na inwerkingtreding van de wet te evalueren en waar nodig bij te stellen.
- Evaluatie participatiebepalingen ruimtelijke ontwikkelingen, inclusief het aanwijzen van de participatieplichtige activiteiten: bij vaststelling is afgesproken de aanpak een jaar na inwerkingtreding van de wet te evalueren en waar nodig bij te stellen.

8.2. Plan van transformatie ENCI-gebied / herontwikkeling bedrijventerrein ENCI

In 2009 is het Plan van Transformatie ENCI-gebied (PvT), dat koerst op: ontwikkeling en openstelling van de ENCI-groeve als natuurgebied, na beëindiging van de mergelwinning; stopzetten en sloop van de oven en herstructurering van het bedrijventerrein; en de ontwikkeling van een daartussen gelezen overgangszone met lichtere bedrijvigheid en recreatieve voorzieningen. De partijen hebben de Stichting OntwikkelingsMaatschappij ENCI-gebied (SOME) opgericht, die zich richt op zowel de ontwikkeling van de overgangszone als toetsing en bewaking van het transformatieproces. Na ruim 10 jaar is er veel bereikt maar bleek ook bijstelling van het PvT noodzakelijk te zijn.

Eind 2021 heeft o.a. de gemeenteraad ingestemd met het voorstel tot actualisatie van het Plan van Transformatie. Op basis daarvan wordt samen met de provincie, ENCI, SPA en Natuurmonumenten momenteel gewerkt aan een vernieuwde samenwerkingsovereenkomst. Na instemming van alle partijen kan SOME worden opgeheven. De samenwerking wordt dan in een andere vorm voortgezet.

Na het volledig stoppen van de cementproductie medio 2020 heeft ENCI in 2021 een verkooptraject opgestart voor het bedrijventerrein. De resterende verplichtingen van ENCI zullen bij verkoop door de nieuwe eigenaar overgenomen moeten worden. Een van deze verplichtingen is sloop van het oven 8 complex. Naar aanleiding hiervan is door derden een verzoek tot aanwijzing als rijksmonument ingediend. Deze ligt momenteel bij het ministerie ter besluitvorming.

Met het besluit van december 2021 heeft de raad de gemeentelijke kaders voor de vervolgstappen vastgesteld. Het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst gebeurt binnen de verantwoordelijkheid van het college.

Op korte termijn wordt er meer duidelijkheid verwacht over het bedrijventerrein. Dat betreft de mogelijke aanwijzing tot rijksmonument, en in samenhang daarmee de sloop(verplichting), maar ook de (visie van de) nieuwe eigenaar van het bedrijventerrein. In dit kader is een volgende aanpassing van het PvT te verwachten, waar alle PvT-partners, de raad en de stad bij betrokken zullen worden.

Naast de potentiële status als Rijksmonument biedt het ENCI-gebied ook voldoende mogelijkheden voor een permanente educatieve presentatie van de unieke natuurhistorie, landschap, cultuur en geschiedenis, in combinatie met nieuwe vormen van presentatie en educatie van de collecties van het Natuurhistorisch Museum (Programma 5).

8.3. Actualisatie kadernota grond- en vastgoedbeleid

Op 24 april 2012 is door de gemeenteraad de kadernota grond- en vastgoedbeleid Maastricht 2012 vastgesteld. Het gemeentelijk grond- en vastgoedbeleid is een ondersteunend middel om

ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke doelen in de fysieke leefomgeving te realiseren. Mede gelet op de aanstaande inwerkingtreding van de Omgevingswet (naar verwachting 1 januari 2023) en de Omgevingsvisie Maastricht 2040 wordt het grond- en vastgoedbeleid geactualiseerd. Als start van het actualisatieproces is op 2 april 2019 door het college de startnotitie 'een geactualiseerd grond- en vastgoedbeleid' vastgesteld. De planning is om de kadernota grond- en vastgoedbeleid door de raad te laten vaststellen in juni/juli 2022.

8.4. Gebiedsgerichte aanpak herstructurering i.r.t. leefbaarheid en veerkracht buurten

Herstructurering van buurten is een thema dat actueel blijft. Aandachtspunten in de komende raadsperiode zijn:

- inzet op integrale gebiedsgerichte benadering herstructureringsopgaven
- oog voor participatie en communicatie met de buurten. bewoners en andere stakeholders
- middelen die passen bij de opgaves in onze integrale aanpak
- inzet op een goede lobby met BZK/provincie en samenwerking met de regio/ Novi

Vanuit Zuid-Limburg gaan we voor “sterke en gezonde steden” en als stad voor een “gezonde stad” met inzet op versterking van de leefomgeving en aandacht voor onze kwetsbare inwoners en gebieden met de leefwereld centraal.

We zetten in op kansen in samenwerking en subsidiemogelijkheden, zoals in 2021 het landelijke Volkshuisvestingsfonds en de provinciale regeling “Kwaliteit Limburgse Centra”. Dat blijft hard nodig om deze brede opgaves in buurten ook zo te kunnen aanpakken dat het een duurzame positieve impact heeft. En we hiermee een buurt en bewoners weer veerkracht geven en op weg helpen naar een gezonde toekomst met perspectief.

Verder is een randvoorwaarde dat we oog hebben voor een verdeling van portefeuilles die makkelijk aansluit bij deze benadering en niet te gefragmenteerd wordt.

8.5. Realisatie hoofdkantoor DSM i.r.t. herinrichting kruising

In het voorjaar van 2021 heeft DSM zich bij de gemeente gemeld, met het plan om hun hoofdkantoor naar Maastricht te verplaatsen. In juli heeft de raad ingestemd met het voorstel en heeft DSM wereldkundig gemaakt dat zij inderdaad naar Maastricht komen met het hoofdkantoor. In december 2021 heeft de raad ook ingestemd met de herinrichting het kruispunt Wilhelminasingel/Sint Maartenslaan.

De ontwikkelaar (3W/EDGE) heeft de plannen verder uitgewerkt en nu zijn de vergunningen aangevraagd en is er een intentieovereenkomst gesloten. In november zijn de buurtbewoners en belangengroepen geïnformeerd. In het voorjaar wordt een anterieure overeenkomst gesloten, worden de ontwerpvergunningen verleend en wordt een 2^e informatiebijeenkomst gehouden. In de zomer zal de bioscoop gesloopt worden en start de nieuwbouw. Dit voorjaar en zomer wordt het integraal ontwerp voor het kruispunt Wilhelminasingel/Sint Maartenslaan verder uitgewerkt en eind 2022 ter besluitvorming aan de raad voorgesteld.

Naar verwachting zal DSM begin 2024 de nieuwbouw in gebruik nemen.

Start van de aanpassingen van het kruispunt Wilhelminasingel/Sint Maartenslaan wordt voorzien eind 2024. Het zou wenselijk zijn om die werkzaamheden uit te voeren voordat DSM de nieuwbouw in gebruik neemt dit vergt nadere afstemming en bij voorkeur versnelling van het besluitvormingsproces voor het kruispunt.

8.6. Gebiedsvisie Trega/Zinkwit

In de op 10 maart 2020 door de raad aangenomen motie is opdracht gegeven een integrale visie te ontwikkelen voor het gebied Trega/Zinkwit in Limmel. Behalve de gemeente zijn hier onder meer eigenaren, omliggende ondernemers en het buurtnetwerk Limmel bij betrokken. Na een ondoorzichtige aandelenoverdracht omstreeks april 2021 zijdens Maaszicht Ontwikkeling, werd er voor het Tregaterrein in juli 2021 een omgevingsvergunning aangevraagd voor een grootschalig distributiecentrum. Een plan dat mogelijk past binnen het vigerende bestemmingsplan, maar totaal niet in lijn is met de in ontwikkeling zijnde gebiedsvisie. Ondanks de aangevraagde omgevingsvergunning is er doorgewerkt aan de gebiedsvisie voor het plan met overwegend woningbouw. In september 2021 is een verdere uitwerking (inclusief een

proefverkaveling) gepresenteerd, gevolgd door een nadere optimalisatie in februari 2022. Voorlopige bevinding zijdens gemeente is dat het in ontwikkeling zijnde plan met overwegend woningbouw kwalitatief, ruimtelijk, programmatisch én financieel aantrekkelijk is. Met Maaszicht Ontwikkeling vindt er voortdurend overleg en afstemming plaats zodat er hopelijk ook vanuit hun zijde definitieve medewerking kan worden gegeven aan het plan met overwegend woningbouw. De uitkomst hiervan is bepalend hoe de gebiedsvisie verder kan worden afgerond, zowel qua proces als inhoudelijk.

Door Maaszicht Ontwikkeling is aangegeven dat zij nog een groot financieel verschil ziet ten opzichte van het plan met grootschalige logistiek, maar desondanks positief gestemd is over de verdere optimalisatie van het woningbouwplan op het Tregaterrein. Tot medio mei 2022 heeft Maaszicht Ontwikkeling verzocht de vergunningsprocedure op te schorten en tot die tijd het haalbaarheidsonderzoek naar woningbouw gezamenlijk verder uit te werken.

Alle inzet is erop gericht om tot een woningbouwplan te komen waar ook Maaszicht haar medewerking aan wil verlenen. Het is nog niet met zekerheid te stellen dat dit ook gaat lukken. Als alternatief zal Maaszicht dan mogelijk weer inzetten op haar plan voor grootschalige logistiek. Daarbij speelt dan in ieder geval de beoordeling van de omgevingsvergunning een cruciale rol. Afhankelijk daarvan zal alsdan de balans weer moeten worden opgemaakt.

8.7. Herontwikkeling Sappi Zuidwest

Belvédère Wijkontwikkelingsmaatschappij B.V. (WOM) heeft het zuidwestelijk deel van het terrein van de Maastrichtse papierfabriek Sappi gekocht. Met deze ontwikkeling wordt het Sphinxkwartier (nog) beter aangesloten op de binnenstad. Door het verlengen van de Maasboulevard om Lumière Cinema, Bureau Europa en Muziekgieterij heen, wordt het Sphinxkwartier autoluwer en aantrekkelijker voor voetgangers en fietsers. De binnenstad van Maastricht wordt opgerekt richting noorden en Het Bassin wordt aan de noordkant met een bouwblok afgebouwd. Deze herontwikkeling sluit aan op de ontwikkeling van de locatie Landbouwbelang. De koopovereenkomst met Sappi maakt ook woningbouw op de locatie Landbouwbelang mogelijk.

Momenteel worden de voorbereidingen getroffen voor de verlenging van de Maasboulevard, de te realiseren woningbouw en het doorlopen van de benodigde ruimtelijke procedures. Wanneer alles volgens verwachting verloopt, kan over een kleine twee jaar (eind 2023/begin 2024) worden gestart met de aanleg van de weg. Na realisatie van de weg volgt de woningbouw aan Het Bassin. Dit alles vraagt de komende raadsperiode om een bestemmingsplanwijziging voor ontwikkeling Sappi Zuidwest.

8.8. Ontwikkeling Sphinx Noord

Op de plek waar nu de parkeerplaats Sphinx Noord is, worden de komende jaren een ondergrondse parking en nog vier nieuwe woonblokken ontwikkeld. Met deze ontwikkeling wordt de woningbouwopgave op het voormalige Sphinxcomplex afgerond. In de tussentijd (tijdens voorbereidingen en realisatie Sphinx Noord) zal om aan de parkeervraag – en normering voor het Sphinxkwartier te voldoen een uitbreiding plaatsvinden van de parkeercapaciteit op P Frontenpark.

Momenteel worden de voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van het project. De opgave voor Sphinx Noord wordt via een tender in de markt gezet. Dit alles vraagt de komende raadsperiode om een besluit over omvang en exploitatie nieuwe parkeergarage (verwacht: najaar 2022)

8.9. Centrumplan De Heeg

De afgelopen jaren is in centrum De Heeg sprake van diverse knelpunten op velerlei vlak. Een integrale aanpak in samenwerking met winkeleigenaar Orange Capital is de sleutel tot een toekomstbestendige en duurzame (her)ontwikkeling van het centrum van De Heeg. Uiteraard worden belanghouders zoals buurtnetwerk Like DeHeeg, Trajekt, koffiehuis Heegeneerke en omwonenden daarbij betrokken.

Inmiddels is duidelijk dat het niet (zoals in eerste instantie gedacht) gaat om opwaardering van bestaande functies, maar om een grootschalige herpositionering en –ontwikkeling. Een complexere opgave, zowel voor gemeente als voor Orange Capital. Het vrijkomen van de plek van de huidige sporthal per medio 2024 is een belangrijk uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van plannen voor het centrum van De Heeg. Dit vormt dan ook de basis voor het startbesluit voor de ontwikkeling van centrum De Heeg en voor het op te stellen haalbaarheidsonderzoek.

De komende periode ligt de focus vooral op het afronden van een overeenkomst met winkeleigenaar Orange Capital en het afronden van het startbesluit. Hierin worden de belangrijkste kwalitatieve criteria voor de (her)ontwikkeling van het centrum van De Heeg opgenomen. Daarnaast worden er voorbereidingskredieten gevraagd voor de volgende ontwikkelingsfase en voor de ontwikkeling van een nieuwe binnensportaccommodatie nabij de Boeckel.

Aandachtspunten:

- de medewerking van en het tempo waarmee Orange Capital haar plannen voor de vernieuwing van de winkels oppakt;
- voor de vernieuwing van de openbare ruimte (groen, parkeren, plein) en voorzieningen (binnensport) zal te zijner tijd en afhankelijk van de gemaakte keuzes een substantiële gemeentelijke investering nodig zijn. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad.

8.10. Studentenhuisvesting / splitsen en omzetten / opkoopbescherming

Begin 2021 heeft de raad de woonprogrammering voor studentenhuisvesting vastgesteld. Deze loopt tot en met 2025. Aan het einde van de komende raadsperiode zal het programma 2026-2031 voorgelegd worden. Kleinschalige projecten worden beoordeeld aan de hand van de door het college vastgestelde beleidsregels splitsen en omzetten. Een brede evaluatie hiervan loopt, evaluatierapport wordt verwacht in mei; daarna informatievoorziening aan en discussie met raad en belanghebbenden (juni), gevolgd door besluitvorming college (september). Aanvullend is eind 2021 de opkoopbescherming beschikbaar gekomen als wettelijk instrument om de aankoop van koopwoningen door beleggers om deze vervolgens te verhuren aan banden te leggen daar waar dit de schaarste aan betaalbare koopwoningen vergroot en de leefbaarheid aantast. Een voorstel voor huisvestingsverordening opkoopbescherming is in voorbereiding. Besluitvorming is voorzien in raad mei 2022.

8.11. Hoogwaterveiligheid en integraal riviermanagement

Door de verandering van het klimaat zal Maastricht in de toekomst vaker te maken krijgen met extreem hoge waterstanden van de Maas. Om de veiligheid van Maastricht en Eijsden te waarborgen zijn maatregelen nodig. Dit zal een samenspel zijn tussen rivierverruiming en dijkverhoging/versterking, met een scherp oog voor ruimtelijke kwaliteit en economische kansen. De gemeenten Maastricht en Eijsden-Margraten hebben samen met Provincie Limburg, Waterschap Limburg, Rijkswaterstaat en Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat gewerkt aan een ‘Ontwikkelingsvisie’ voor het Zuidelijk Maasdal. Als logisch vervolg hierop is een MIRT onderzoeksrapportage opgesteld. Deze is eind 2021 door het college vastgesteld, hierbij is ook besloten dat Maastricht in haar begroting 15 miljoen wil reserveren als bijdrage in het vervolgproces. Buiten de aanpak van de hoogwaterveiligheid en de gewenste stedelijke ontwikkelingen langs de periferie van de Maas speelt ook de aanpak van de nautische veiligheid. Maastricht is in dit kader aangemerkt als een knelpunt, vanwege de raakvlakken met andere opgaven heeft Maastricht de status van pilot “Integraal Rivier Management” gekregen. Wat dit precies gaat inhouden in momenteel niet duidelijk maar er ligt wel een opgave waarbij de spoorbrug een cruciale rol speelt.

Door de provincie Limburg, het Waterschap Limburg en de gezamenlijke Limburgse gemeenten het initiatief genomen om te komen tot een propositie richting de Rijksoverheid. In deze propositie is aangegeven dat voor de komende decennia € 1.2 miljard nodig is om de wateroverlast in het regionaal systeem en de Maas te kunnen aanpakken en is het Rijk opgeroepen hierin een

stevige verantwoordelijkheid te nemen. Hiervan is inmiddels € 300 miljoen gehonoreerd voor met name het regionaal systeem. Voor de Maas worden gelden gezocht in de reguliere programma's (deltaprogramma). Om daar aanspraak op te kunnen maken is het van belang om vanuit het MIRT onderzoek een stap te maken naar een MIRT verkenning. Daarover wordt momenteel gesproken met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De verwachting is dat hierover in het najaar van 2022 meer duidelijkheid is. Mocht een en ander succesvol verlopen dan zal in 2023 de daadwerkelijke verkenning kunnen starten, dit is een intensief proces met de verschillende stakeholders waarbij een verdiepend onderzoek wordt uitgevoerd naar de verschillende maatregelen die in het MIRT onderzoek zijn beschreven. Hierin wordt zoveel mogelijk de koppeling gelegd met de andere gerelateerde dossiers zoals nautische veiligheid, stedelijke ontwikkelingsopgaven en de spoorbrug.

Keuzes en aandachtspunten voor de raadsperiode 2022-2026 zijn:

- Actieve betrokkenheid in diverse nationale en regionale overleggremia inzake het dossier hoogwaterveiligheid.
- Actief meewerken aan het proces om te komen tot een MIRT verkenning.
- Het borgen van de door het college toegezegde reservering van € 15 miljoen in de begroting van 2023 (raadsbesluit)
- Meewerken en meedoen aan de MIRT verkenning als bouwsteen om te komen tot een realisatiefase.
- Besluitvorming toekomst spoorbrug i.r.t. nautische veiligheid

8.12. Landbouwbelang

Binnen de gebiedsontwikkeling Belvédère is de (her)ontwikkeling van locatie Landbouwbelang een van de deelprojecten. De ligging op het knooppunt met de Maas en binnenhaven Het Bassin, het Sphinxkwartier en de binnenstad maken het een prominente ontwikkeling. Na een lange aanloop waarin diverse initiatieven (o.a. een theater en casino) op haalbaarheid zijn onderzocht, diverse marktconsultaties alleen min of meer reguliere programma's hebben opgeleverd en het Sphinxkwartier dat zich steeds verder ontwikkelde, is er in 2019 besloten om de locatie via een tender met concurrentiegerichte dialoog in de markt te zetten. Op deze manier wordt de creativiteit en de deskundigheid van marktpartijen optimaal benut om, binnen gemeentelijke kaders, een plan te ontwikkelen dat qua programma, ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en mobiliteitsaspecten, meerwaarde biedt voor de plek en voor de stad. De in te dienen plannen worden door een deskundige externe commissie beoordeeld op zowel kwaliteit (50%) als op het financiële bod (50%).

In oktober 2021 is de tender gepubliceerd, waarna marktpartijen zich tot januari 2022 hebben kunnen aanmelden. Op basis van vooraf beschreven competenties worden de aanmelders momenteel beoordeeld. De drie best-scorende aanmelders worden geselecteerd en uitgenodigd om deel te nemen aan de dialoofase om op deze manier hun plannen op te stellen en in dialoog verder uit te werken. Einde 2022 wordt de dialoofase afgerond, worden de plannen beoordeeld en wordt duidelijk welk plan definitief wordt gegund. Daarna volgen dan de reguliere procedures met betrekking tot planvoorbereiding, vergunningen et cetera.

De tenderprocedure is een formeel en autonoom proces waarvoor uit oogpunt van concurrentie en gelijke behandeling strikte regels van toepassing zijn. De uitkomst hiervan is de selectie van het beste plan.

Aandachtspunt is de positie van Stichting '06 en diverse gebruikers/bewoners van het complex Landbouwbelang. Vanuit een krakerssituatie is het gebruik van het complex al gedurende meerdere jaren gedoogd. In verband met de aanstaande herontwikkeling is het gebruik eindigend. Een alternatieve locatie is door Stichting '06 afgewezen.

Programma 0 – Bestuur en ondersteuning

Voor programma 0 wordt aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen:

0.1. Burger- en overheidsparticipatie

De gemeenteraad heeft in november 2021 het startdocument burgerparticipatie vastgesteld, met ambities voor de komende jaren. Dit moet uitgewerkt worden in een handleiding voor bestuur én organisatie voor het vormgeven van participatie alsmede een advies over de organisatie van participatie en gebiedsgericht werken. Dit laatste onderdeel is tevens onderdeel van één van de pijlers binnen het proces van organisatieontwikkeling, als onderdeel van de kwartiermakersopdracht verbeteren externe oriëntatie. Hierin worden ook ervaringen vanuit het Maastricht-LAB meegenomen m.b.t. gebiedsgericht werken en de burgerbegroting.

Een plan van aanpak is op dit moment in uitwerking, gericht op agendering voor de raadsvergadering van 28 juni 2022. Hierin worden ook genoemde thema's uit het Maastricht-LAB meegenomen. Dit alles moet leiden tot een raadsbesluit over kaderstelling participatie en gebiedsgericht werken, gevolgd door organisatorische uitwerking en implementatie. Hiertoe wordt een voorstel voorbereid. Inhoudelijke en financiële beoordeling is aan de raad. Verder zal aan de hand van de ervaringen die op dit moment worden opgedaan inzake de (hernieuwde) burgerbegroting de mogelijkheden tot een vervolg in beeld gebracht worden. Ook hier geldt dat uiteindelijke inhoudelijke en financiële beoordeling aan de raad is.

0.2. Uitvoeringsagenda NOVI-gebied Zuid-Limburg

Het rijk heeft in februari 2021 Zuid-Limburg aangewezen als zgn. NOVI-gebied, een gebied waarin rijk en regio samenwerken om de opeenstapeling van grote en hardnekkige vraagstukken in de fysieke leefomgeving gezamenlijk aan te pakken. Het Bestuurlijk Kernoverleg Zuid-Limburg fungeert als bestuurlijk opdrachtgever voor het NOVI-gebied Zuid-Limburg. Hierin zijn zowel gemeenten als provincie en rijk bestuurlijk vertegenwoordigd.

In december 2021 is door het Bestuurlijk kernoverleg Zuid-Limburg de startagenda 2022 NOVI Zuid-Limburg vastgesteld. In de startagenda zijn 5 strategische doorbraken voor de regio geformuleerd:

- Zuid-Limburg als topregio (en proeftuin) voor een circulaire economie en samenleving
- Zuid-Limburg goed verbonden binnen de Euregio (grensoverschrijdende samenwerking)
- Zuid-Limburg als regio zonder achterstandsgebieden (gerichte integrale wijkaanpak fysiek en sociaal)
- Aanpak wateroverlast Zuid-Limburg als katalysator voor een integrale aanpak voor het landelijk gebied in verbinding met de steden
- Een gouden kans voor Nederland: de Einstein Telescoop als driver voor innovatie en technologische kennisontwikkeling

Het gezamenlijk bereiken van voortgang is een belangrijke voorwaarde voor het maken van aanspraak op rijksmiddelen voor Zuid-Limburg. Naast een inhoudelijke agenda gaat het hierbij nadrukkelijk ook om het organiseren van voldoende uitvoeringskracht.

0.3. Samenwerking op (Eu)regionale schaal

Maastricht werkt op geografische schaal samen in onder meer:

- NOVI Zuid-Limburg
- Maastricht-Heuvelland (bestuurlijk, wonen, economie, ruimte, mobiliteit, sociale zaken);
- Tripool (bestuurlijke samenwerking drie Zuid-Limburgse steden);
- Economische Samenwerking Zuid-Limburg (ESZL, alle Zuid-Limburgse gemeenten samen);
- Stedelijke Cultuurregio Zuid-Limburg (drie steden vormen samen een cultuurregio)
- Regionaal Mobiliteitsoverleg Zuid-Limburg (RMO, alle Zuid-Limburgse gemeenten en provincie)
- MAHHL+ (Maastricht-Aken-Heerlen-Hasselt-Luik, Genk en Sittard-Geleen, bestuurlijke samenwerking en projecten op gebied van cultuur, duurzaamheid, economie en mobiliteit) en

- Euregio Maas-Rijn (EMR) (belangrijke partner wat betreft toegang tot Europese fondsen & programma's)
- Ieder samenwerkingsverband kent een andere aanpak wat betreft overlegstructuur, besluitvorming en uitvoeringskracht.

Maastricht is daarnaast deelnemer in diverse door alle Zuid-Limburgse gemeenten vastgestelde gezamenlijke beleidskaders, onder coördinatie van het Bestuurlijk Kernoverleg Zuid-Limburg.

Op onder meer het gebied van sociale zaken, arbeidsmarkt en jeugdzorg maar ook service aan Expats en andere migranten is de dienstverlening over gemeentegrenzen goed georganiseerd. Op meer beleidsmatige terreinen hangt het succes van de samenwerking vaak af van de beschikbare budgetten, mankracht en uitvoeringscapaciteit.

Planvorming verloopt meestal voorspoedig, maar de realisatie daarvan wordt gehinderd door gebrek aan financiële ruimte en uitvoeringskracht.

Diverse aandachtspunten zijn bij dit alles van belang:

- Door weer een gemeenschappelijke inhoudelijke agenda van Zuid-Limburg in aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen in 2023 op te stellen kan een wenkend perspectief voor gezamenlijke positionering en co-financiering richting tenminste de provincie Limburg georganiseerd worden;
- Het bundelen van projecten en bijbehorende financiering in een meerjarige programmatische aanpak vergemakkelijkt samenwerken. Daarbij is ook het beschikbaar stellen van voldoende uitvoeringscapaciteit cruciaal;
- Afstemming van bestuurlijke vertegenwoordiging in de diverse samenwerkingsverbanden voorkomt fragmentarische sturing en bestuurlijke drukte.
- Een nadere oriëntatie met concrete aanbevelingen om de bestuurskracht in Zuid-Limburg te versterken, is noodzakelijk
- (Eu)regionale samenwerkingsverbanden en partnerschappen spelen een belangrijke rol in de belangenbehartiging van Maastricht en in het verkrijgen van Europese middelen.

Financiën

Voor het proces van formatie is een actueel beeld van de financiën van belang, inclusief opgaven en kansen. In het kader van de formatie 2022-2026 treft u in dit hoofdstuk aan:

- Actueel financieel meerjarenperspectief
- Mogelijkheden vanuit Europese fondsen
- Indexering Meerjareninvesteringsprogramma (MJIP)

A. Financieel perspectief

Voor het financieel perspectief is het van belang te weten welke inkomsten en uitgaven de komende jaren worden verwacht. Dit perspectief is gebaseerd op de eigen meerjarenbegroting 2022 – 2025 en de Startnota van de nieuwe regering. De genummerde posten worden onder het overzicht toegelicht.

FINANCIËN COALITIE 2022-2026		(x 1.000)		2023	2024	2025	2026
1	begrotingsaldo 2022 -2025			2.561	3.209	3.744	3.744
2	startnota			10.000	17.500	21.000	9.000
	nieuw saldo			12.561	20.709	24.744	12.744
3	risico's bezuinigingen/taakstellingen						
	- nog niet gerealiseerde bezuinigingen			pm	pm	pm	pm
	- nog niet gerealiseerde budgetplafonds			pm	pm	pm	pm
	- nog niet gerealiseerde taakstelling op organisatie			pm	pm	pm	pm
4	risico's hogere inflatie			-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
5	indexering mjip			-100	-200	-300	-400
6	vertraging invoering herijking gemeentefonds (2025)			-1.500	-3.000	-3.000	-3.000
7	ophogen risicobuffer			-2.000	-2.000	-2.000	-844
8	<u>Bestuurlijk geaccordeerde PM posten</u>						
	- Omgevingswet			pm	pm	pm	pm
	- Burgerparticipatie			pm	pm	pm	pm
	- toeristisch woningverhuur			pm	pm	pm	pm
	- exploitatie Middenzaal			pm	pm	pm	pm
	- onderhoud bomen			pm	pm	pm	pm
	- maatschappelijke opvang			pm	pm	pm	pm
	- onderhoud sportaccommodaties			pm	pm	pm	pm
	- hoogwaterveiligheid			-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
	- restwarmte			pm	pm	pm	pm
	- Einsteintelecoop			pm	pm	pm	pm
	- herbestemming Enci			pm	pm	pm	pm
9	lopende dossiers			pm	pm	pm	pm
10	Saldo (nodig voor risico's, PM posten, lopende dossiers, investeringen en nieuw beleid)						
a	structureel			-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
b	incidenteel				-7.000	-10.000	
11	budget voor bestaande investeringen			-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
12	Resterend saldo			461	9	944	0

NB: het financieel perspectief kent veel PM-posten. Enerzijds zorgt dit voor een relatieve volledigheid van het financieel beeld, anderzijds toont het een enorme 'black box'. Er is gekozen voor PM-posten omdat in objectieve zin er onvoldoende informatie is voor een kosteninschatting

en/of besluitvorming nog niet heeft plaatsgevonden. Dit is wel nodig voor kwantificering zoals we die ambtelijk voorstaan binnen de reguliere P&C-cyclus. Een (in)formatieproces kent echter haar eigen dynamiek en heeft mogelijk baat bij aanvullende indicaties. Het huidige college heeft vanuit dat gegeven, verzocht om de genoemde pm posten waar mogelijk zeer indicatief nader te duiden. Wetende dat het in het beste geval zeer grove inschattingen betreft die met grote onzekerheden omgeven zijn en waar nog geen besluitvorming over heeft plaatsgevonden (inhoudelijk en financieel). Nadrukkelijk moet ook vermeld worden dat de onzekerheid volgt uit externe factoren maar ook voor een groot deel uit interne factoren zoals een gekozen ambitieniveau. Deze gevraagde indicatieve nadere duiding is vanwege haar aard een separate bijlage opgenomen (bijlage 1).

1. Begrotingssaldo

Deze reeks is het begrotingssaldo van de meerjarenbegroting 2022-2025. Dat is het vertrekpunt voor onze nieuwe meerjarenbegroting.

2. Startnota

De Startnota is een Rijksnota die gebaseerd is op het nieuwe Regeerakkoord van het Kabinet. Daarin is de relatie gelegd naar het Gemeentefonds. Bovenstaande reeks is de ingeschatte ontwikkeling van de algemene uitkering voor Maastricht. Deze kent een positief maar grillig verloop. Deze reeks kent zoals gezegd een positief verloop maar herbergt nogal wat spreekwoordelijke addertjes onder het gras waarover landelijk veel te doen is. De VNG heeft deze duidelijk op het netvlies en ze zijn onderwerp van gesprek met de fondsbeheerders (BZK en FIN):

1. De herverdelingsdiscussie over de systematiek van het Gemeentefonds
2. De korting op de extra jeugdhulp-middelen
3. Aanpassing regelgeving Wmo abonnementstarief voor huishoudelijke hulp
4. De opschalingskorting die in 2026 terugkomt
5. De aanneming van de startpositie voor het nieuwe kabinet in 2026

Deze punten, welke worden benoemd in de Startnota, behoeven enigszins toelichting. De herverdelingsdiscussie loopt al bijna 2 jaren. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft onlangs nog forse kritiek geuit. Hoewel het huidige voorstel een verbetering is t.o.v. de oude systematiek, wordt het nog onvoldoende goed uitgelegd en is nog aanvullend onderzoek nodig. Maastricht zit op dit moment voordelig in de herverdeling maar het verleden leert dat dit zomaar kan omslaan (wat de reeks met vele miljoenen kan beïnvloeden). Overeenkomstig het ROB advies en met voorgaande kanttekening is voor nu een ingroei van dit voordeel verwerkt in de startnota van 15 euro per jaar cumulatief. We gaan ervan uit dat de beoogde invoeringsdatum van 1 januari 2023 niet wordt gehaald. We denken dat dit 1 januari 2025 zal worden (zie punt 6).

Op de tweede plaats heeft het nieuwe kabinet een korting doorgevoerd op de extra jeugdmiddelen. Nog niet duidelijk is hoe deze gaat uitpakken. In de Tweede Kamer is hierover een motie aangenomen om deze korting niet door te voeren. In het saldo van de begroting 2022 hebben we voor 2023 en verder rekening gehouden met 75% van de extra middelen van 2022. Dat houden we voorlopig aan. Ook is het rijk t.a.v. huishoudelijke hulp bezig met een eerlijkere eigen bijdrage met landelijke normen en oog voor betaalbaarheid van lage- en middeninkomens (loslaten van inkomensafhankelijke bijdrage). Omdat de financiële consequenties echter nog niet bekend zijn, zijn deze niet financieel verwerkt in bovenstaand overzicht.

Tot slot de hierboven genoemde punten 4 en 5. De opschalingskorting is niet definitief afgeschaft maar doorgeschoven naar het kabinet in 2026. Dat geldt ook voor de basis van het Gemeentefonds in 2026. Als het nieuwe kabinet niet tot definitieve afschaffing van de opschalingskorting over gaat, beïnvloedt dit de reeks met miljoenen. Vreemd is dat het huidige kabinet ervan uitgaat dat in 2026 met een lagere Rijksuitgaven wordt gestart. Dit is heel vervelend voor de gemeenten om hun begroting sluitend te maken, aangezien op basis van zgn. 'trap op/af' systeem dan de algemene uitkering daalt.

We verwachten in Mei (Meicirculaire 2022) en mogelijk reeds eind maart een nieuwe bijstelling van deze reeks, waarbij de meest actuele ontwikkelingen van de Rijksbegroting en het Gemeentefonds worden meegenomen.

3. Risico's bezuinigingen/taakstellingen

Onze begroting kent nog enkele grote risico's en niet ingevulde taakstellingen. Deze dienen gemeld te worden, aangezien er een kans bestaat dat deze manifest worden respectievelijk niet helemaal ingelost worden. Indien dit het geval is, zal het saldo onder punt 10 afnemen. Vandaar de PM-melding in het overzicht:

- a. Nog te realiseren bezuinigingen (met name in sociaal domein): Enkele grotere bezuinigingen, zoals het wijzigen van de 'voorkeur'/dienstverlening (oplopend naar 2 mln. in 2024) en het aanscherpen van de indicatierichtlijn hulp bij het huishouden (oplopend naar bijna 1,7 mln. in 2024) zijn nog niet gerealiseerd. Inmiddels is bekend dat het herindiceren, zoals eerder gepland, geen besparing gaat opleveren. Daarvoor zullen nog alternatieve bezuinigingsmogelijkheden moeten worden gevonden. Hiertoe worden op dit moment via zogeheten 'scrumsessies' alternatieven gezocht. Dit betekent dat op sociaal gebied wederom zeer pijnlijke maatregelen voorgelegd zullen worden. Politieke haalbaarheid van deze bezuinigingen zal door het nieuwe college en raad moeten worden afgewogen bij begroting 2023.
- b. Nog niet ingevulde budgetplafonds jeugd en Wmo uit de prebegroting 2021: In onze begroting zitten deze taakstellingen die nog geen concrete invulling kennen. Wel worden op dit moment gesprekken gevoerd met de beoogde strategische partners binnen de Wmo. Dit moet leiden tot lumpsum afspraken passend binnen het budgettair kader (budgetplafonds) van de gemeente.
De budgetplafonds op Jeugd, oplopend naar 5,1 mln. in 2024 en op Wmo, oplopend naar 4,7 mln. in 2024, moeten uitgewerkt worden. Via de hierboven genoemde scrumsessies worden aanvullende mogelijkheden geïnventariseerd (naar verwachting zijn de opbrengsten eind april/begin mei bekend). Ook hiervoor geldt dat op sociaal gebied wederom zeer pijnlijke maatregelen voorgelegd zullen worden. Politieke haalbaarheid van deze bezuinigingen zal door het nieuwe college en raad moeten worden afgewogen bij begroting 2023.
- c. De nog niet ingevulde taakstelling op de organisatie. Deze bedraagt m.i.v. 2022 1,5 mln. en stamt uit de begroting 2020. Gedurende dit jaar zal een nadere invulling, die afhankelijk is van de deelname aan het Generatiepact, worden gegeven.

4. Fors hogere inflatie:

Dit is een nieuw risico dat feitelijk het gevolg is van de ontwikkelingen die zich thans in de wereld voltrekken. Denk aan de pandemie en de oorlog in Oekraïne. Fabrieken sluiten vanwege het ontbreken van materialen. De energieprijzen (vooral gas) zijn bijna verdubbeld (denk aan stadsbeheer of de eigen huisvesting). Onze inkoop als gemeente maar ook de eigen dienstverlening en de dienstverlening door derden wordt een stuk duurder. Tevens zullen de investeringen duurder worden. Alle aannemers of projectontwikkelaars zullen hun gestegen kosten doorberekenen (kijk naar de prijzen voor het bouwen van de scholen/IHP). Kortom, we zullen rekening moeten houden met forse prijsstijgingen, want de verwachting is dat deze stijgingen niet helemaal door het Rijk gecompenseerd gaan worden. Het geldt dus voor zowel de huidige kosten maar ook voor toekomstige kosten. Dit betekent concreet dat de uitvoering van de huidige begroting niet binnen de daarvoor bestemde budgetten gerealiseerd kan worden. Onzekerheid bestaat of het Gemeentefonds deze kosten via de accresontwikkeling helemaal compenseert. We nemen uit oogpunt van behoedzaamheid al hogere inflatiekosten op.

5. Indexering MJIP

Omdat het MJIP geen indexering kent, leidt iedere prijsverhoging tot een tekort binnen de beschikbare investeringsbudgetten. De laatste twee jaar (2020-2021) heeft grote prijsstijgingen gekend op het vlak van bouwkosten (met name installaties). Recent (2021-2022) zijn ook de kosten voor infrastructurele werken fors gestegen. Door deze prijsstijgingen zijn bouwprojecten als onderwijshuisvesting, sportaccommodaties, cultuuraccommodaties en restauraties niet meer voor de verwachte bedragen te realiseren. En ook mobiliteitsprojecten, groenprojecten en

verduurzamingsopgaven staan steeds verder onder druk als geen indexering wordt toegepast op het MJIP net als bij alle overige geplande uitgaven in de begroting ook wordt gedaan. Hoewel indexering van het MJIP op dit moment niet voorzien is, hebben wij gezien het voorgaande gemeend dit toch ter informatie op te moeten nemen. Uiteraard is besluitvorming hierover aan de raad.

6. Vertraging invoering herverdelingssystematiek Gemeentefonds

De geplande invoering van de nieuwe verdeelsystematiek van het Gemeentefonds per 1 januari 2023 staat onder druk vanwege nieuwe onderzoeken die nog gedaan moeten worden. De nieuwe systematiek maakt Maastricht tot een voordeeltgemeente. Dit voordeel is thans nog gemaximeerd tot 15 euro per jaar. In deze reeks corrigeren we de invoering tot 1 januari 2025.

7. Ophogen risicobuffer

In het nieuwe perspectief willen we anticiperen op de hogere risico's die onze gemeente loopt. Denk, naast de hierboven genoemde risico's, aan de nog niet ingevoerde nieuwe belastingen of de belastingverhogingen zoals in de begroting 2022 zijn opgenomen. Deze zijn wel reeds financieel vertaald in onze begroting. Het lijkt verstandig om tijdelijk de risicobuffer te verhogen. Deze is vanwege huurverlagingen lager geworden. Uiteraard is besluitvorming hierover aan de raad.

8. Bestuurlijk geaccordeerde PM-posten

In onze huidige begroting 2022-2025 staan nog enkele pm posten vermeld:

- a. Omgevingswet (begroting 2022)
- b. Burgerparticipatie (begroting 2022)
- c. Toeristisch woningverhuur (begroting 2022)
- d. Exploitatie Middenzaal (begroting 2022)
- e. Onderhoud bomen (begroting 2022)
- f. Maatschappelijke opvang (prebegroting 2021)
- g. Onderhoud sportaccommodaties (prebegroting 2021)

Ook staan er in de begroting nog pm investeringen vermeld, die bij het begin van de collegeperiode 2018-2022 nog niet in te schatten waren (Kaderbrief 2019).

- h. Hoogwaterveiligheid (inmiddels is een MIRT aanvraag in voorbereiding met een cofinanciering van 15 mln. van gemeente Maastricht. Dat is ongeveer 1 mln. aan kapitaallasten). Besluitvorming hierover is uiteraard aan de raad.
- i. Restwarmte
- j. Einsteintelecoop
- k. Herbestemming Enci

Naar verwachting zullen de hoogtes van deze benodigde budgetten en investeringen in de komende periode duidelijk worden. Hierdoor zal het saldo onder punt 10 naar beneden bewegen.

9. Er blijkt een groot aantal lopende dossiers uit de programmaoverzichten eerder in dit document die op enig moment in de aankomende raadsperiode tot besluitvorming zullen leiden. Afhankelijk van aard van deze besluitvorming zal dit veelal raadsbesluiten betreffen. In ieder geval wanneer het een extra geldvraag betekent en dat lijkt vaak het geval te zijn. Waar mogelijk zal altijd de link met beschikbare 'gelabelde' middelen bij de gemeente en bij andere partijen gelegd worden. Waar dit niet mogelijk is zal afhankelijk van de besluitvorming echter gekeken moeten worden naar 'extra middelen' uit de begroting. Hierdoor zal het saldo onder punt 10 naar beneden bewegen.

10. Saldo (nodig voor risico's, pm posten, lopende dossiers, investeringen en nieuw beleid)

Dit saldo geeft een enigszins vertekend beeld aangezien hier nog veel zaken ten laste van komen. Het is nodig voor risico's, PM posten, lopende dossiers met een geldvraag en nieuwe ambities. Dit vraagt om een integrale afweging van al deze posten in samenhang. Duidelijk is wel dat het totaal aan risico's, PM-posten en lopende dossiers in potentie zo groot is, dat het niet reëel is te verwachten dat er geld is voor nieuwe ambities. Sterker nog, de beschikbare middelen volstaan naar verwachting al niet voor het totaal aan bestaande ambities/beleid.

11. Bestaande investeringen

Vanwege het ontbreken van investeringsruimte tot en met 2030 en de oplopende kosten voor de huidige investeringen (denk aan onderwijs en sport maar ook de genoemde PM posten) wordt een post voor kapitaallasten (rente en afschrijvingen opgenomen. Voor dit bedrag kunnen meerinvesteringen ad € 60 tot € 75 mln. in deze periode worden gedragen. Hoewel dit op dit moment niet voorzien is, hebben wij gezien het voorgaande gemeend (zie ook navolgende paragraaf) dit toch ter informatie op te moeten nemen. Uiteraard is besluitvorming hierover aan de raad.

Samenvatting

In bovenstaand schema zijn de actuele ontwikkelingen en onzekerheden verwerkt. De tabel laat zoals gezegd een plus zien (zie nieuw saldo). Echter gezien alle risico's en onzekerheden kunnen wij niet anders dan adviseren vooralsnog zeer terughoudend te zijn met nieuw beleid en structurele investeringen en het geheel integraal en in samenhang te bezien. Immers de wereld staat in brand en zal ongetwijfeld macro-economische gevolgen hebben voor ons land en dus ook voor de inkomsten die de gemeenten ontvangen via het gemeentefonds. Ook zijn er vanuit bestaand beleid nog veel (ongedekte) ambities en PM-posten.

De definitieve rijksbegroting wordt vertaald in de Meicirculaire 2022 (mogelijk met een tussenstap in maart). Gelet op ontwikkelingen in de wereld zullen we rekening moeten houden met grote wijzigingen in de Rijksbegroting ten opzichte van de hierboven doorgerekende Startnota. Reden te meer om bovenstaand overzicht met de nodige voorbehouden te lezen.

B. Europese programma's, fondsen en subsidies 2021 – 2027.

De start van een nieuwe raadsperiode sluit aan op die van een nieuwe Europese programmaperiode (2021-2027). Kansen die laatstgenoemde biedt kunnen worden verzilverd door de Maastrichtse ambities goed te laten aansluiten op de Europese wensen en inzichten.

Kansrijke fondsen

Diverse Europese programma's en fondsen herbergen in beginsel elementen die aansluiten op Maastrichtse opgaven. Denk daarbij o.a. aan thema's als duurzaamheid in de breedste zin van het woord (energietransitie, sociaal, circulaire economie etc.), klimaat, digitalisering, zorg, migratie en mobiliteit. Vermeldenswaard in dit kader zijn:

- Cohesiefonds (EFRO), met name de Interreg programma's die hiervan onderdeel uitmaken. Maastricht zit in meerdere Interreg A, B en C programma's: Interreg Europe, URBACT, North-West Europe, North Sea Region, NL- Vlaanderen, NL-Duitsland, Euregio Maas-Rijn (EMR). Bovenal zijn de Interreg programma's kansrijk als zij bijdragen aan het stimuleren en vereenvoudigen van grensoverschrijdende samenwerking op bovengenoemde thema's.
- Eveneens kansrijk is de nieuwe Europese Green Deal, gericht op het (economisch, energetisch en sociaal) verduurzamen van de samenleving.
- Overige kansrijke fondsen en programma's zijn o.a. ESF+ en het corona-herstelfonds (besluitvorming op rijksniveau), EU Urban Initiative en HORIZON (in samenwerking met o.a. kennisinstellingen).

De positionering van Maastricht binnen de Euregio en t.o.v. de EMR is versterkt, waarmee Maastricht ook beter toegang kan hebben tot Europese fondsen. Let wel, een verbeterde positie biedt geen garantie op meer en hogere subsidiebedragen, het vereenvoudigt wel het proces van "matchmaking" tussen projectidee en beschikbare middelen. Het is vervolgens zaak om daadwerkelijke inhoudelijke projecten in dit netwerk in te brengen.

De eerste openstellingen van Europese fondsen en programma's worden verwacht vanaf medio 2022. Binnen de organisatie worden ideeën en/of concept-projectvoorstellen geïnventariseerd. Op enkele thema's is reeds een concrete projectaanvraag in voorbereiding.

Keuzes en aandachtspunten voor de raadsperiode 2022-2026

- Samenwerking is een erg belangrijke randvoorwaarden om Europese middelen binnen te kunnen halen. Al naar gelang de inhoud is samenwerking met partners van over de grens, uit de private sector of uit het onderwijs noodzakelijk. Dit vraagt om een duidelijke keuze in het coalitieprogramma om in te blijven zetten op regionale en grensoverschrijdende samenwerking en netwerkvorming. Het nieuwe bestuur zal een belangrijke rol moeten spelen binnen de samenwerkingsverbanden om partnerschappen te helpen vormen;
- Cofinanciering geldt als basisvoorwaarde voor het overgrote merendeel van de Europese fondsen en programma's. Dat betekent dat Maastricht vrijwel altijd zelf middelen beschikbaar moet stellen, die vervolgens als een hefboom kunnen werken. Het percentage cofinanciering ligt in de regel tussen de 20% en 80%, afhankelijk van het type actie en verschillend per fonds. In principe moet deze cofinanciering gevonden worden in bestaande budgetten.
- Het verkennen van kansen en voorbereiden van een concrete aanvraag is een wisselwerking tussen de Maastrichtse opgaven, de Europese mogelijkheden en de wensen van partners. Dat kan soms betekenen dat Maastricht haar concrete opgave of projectdoelstelling meer in lijn moet brengen met de Europese opvattingen of met de wensen van projectpartners. Het nieuwe bestuur zal hierin een belangrijke rol moeten spelen.

C. Meerjareninvesteringsprogramma

In het Meerjareninvesteringsprogramma (MJIP) blijkt periodiek dat de behoefte aan investeringen groter is dan de daarvoor gereserveerde middelen. De afgelopen decennia is telkens met behulp van incidentele maatregelen incidenteel extra investeringsruimte gecreëerd om dit probleem op te lossen.

Ter voorbereiding op de Kaderbrief 2019 is een investeringsanalyse gemaakt met een doorkijk voor de gewenste investeringen t/m 2030. Bij deze investeringsanalyse bleek dat reeds voor een bedrag van € 82,675 mln. aan investeringen reeds besloten was. Uit de analyse kwam een totaalbehoefte (claim) van ruim € 270 mln. terwijl er in het MJIP slechts € 71 mln. vrije ruimte was tot 2030. Met behulp van wederom incidentele maatregelen kon uiteindelijk een bedrag van € 155 mln. aan nieuwe claims t/m 2030 worden toegekend.

Omdat het MJIP geen indexering kent, leidt iedere prijsverhoging tot een tekort binnen de beschikbare investeringsbudgetten. De laatste twee jaar (2020-2021) hebben grote prijsstijgingen gekend op het vlak van bouwkosten (met name installaties). Recent (2021-2022) zijn ook de kosten voor infrastructurele werken fors gestegen. Door deze prijsstijgingen zijn bouwprojecten als onderwijshuisvesting, sportaccommodaties, cultuuraccommodaties en restauraties niet meer voor de verwachte bedragen te realiseren. En ook mobiliteitsprojecten, groenprojecten en verduurzamingsopgaven staan steeds verder onder druk als geen indexering wordt toegepast op het MJIP net als bij alle overige geplande uitgaven in de begroting ook wordt gedaan.

Hoewel met incidentele maatregelen in 2019 het MJIP opgehoogd is, was dit niet voldoende om alle investeringsclaims te dekken. Binnen het huidige MJIP is geen ruimte t/m 2029. Pas in 2030 is er voor het eerst vrije investeringsruimte beschikbaar van € 7,645 mln. Dit terwijl vele posten onvoldoende zijn. Anderzijds worden investeringsprojecten te optimistisch gepland. Dit leidt vaak tot incidentele voordelen in de exploitatie (vrijvallende kapitaallasten). Eenmaal opgenomen in het MJIP worden investeringen nooit heroverwogen. Tot slot dient vermeld te worden dat gemeenten extra geld/investeringsruimte nodig hebben voor de grote transities (energie, klimaatadaptatie). Hiertoe heeft de nieuwe regering landelijk zogenaamde 'enveloppen' beschikbaar gesteld.

Keuzes en aandachtspunten voor de raadsperiode 2022-2026

Conclusie: de nieuwe coalitie heeft geen ruimte om investeringen toe te voegen aan het MJIP. Wil de nieuwe coalitie investeringen toevoegen, zal daar incidenteel of structureel in de exploitatie geld voor gevonden moeten worden. In de wetenschap dat de huidige MJIP-bedragen voor een groot aantal posten al onvoldoende zijn, zal dit een forse ombuiging / bezuiniging vragen in de reguliere exploitatie.

Organisatie

Tenslotte achten we het van belang om ten behoeve van de formatie een doorkijk te geven op het ingezette proces van organisatieontwikkeling. We bouwen hierbij voort op de bespreking hiervan tijdens de raadateliërsessie in oktober 2021 en de begrotingsbehandeling in november 2021.

Afgelopen jaar is de basis gelegd voor het ontwikkelprogramma 'Samen met plezier voor Maastricht'. Hierbinnen zijn drie prioritaire gebieden onderkend, die programmatisch opgepakt worden:

- Sociaal domein
- Bedrijfsvoering
- Externe oriëntatie

Voor het sociaal domein gaat het om voortzetting van de al begin 2021 ingezette beweging. Voor zowel bedrijfsvoering als externe oriëntatie gaat het om nieuwe opdrachten, die voortbouwen op breed gevoelde noodzaak tot verbetering en verandering. In grote lijnen komen de drie deelopdrachten op het volgende neer:

Sociaal Domein

Het programma Duurzaam Sociaal Domein (DSD) komt voort uit de behoefte en noodzaak om meer grip te krijgen op (de financiën in) het sociaal domein. Het richt zich op de noodzakelijke verandering binnen de eigen organisatie en dienstverlening. De acties die hiervoor nodig zijn, zijn samengebracht in zes programmalijnen: strategie, organisatie, bemensing & cultuur, processen, systemen en sturingsinformatie.

Sinds september 2021 wordt programmatisch gewerkt aan de realisatie van deze majeure veranderopgave. De zes programmalijnen zijn daarbij geordend langs drie pijlers: Inhoud, Bedrijfsvoering en Organisatie. Voor de concrete verbeteracties geldt een tijdshorizon richting januari 2023. Dan moet ook de nieuwe organisatiestructuur staan, waarin uitvoering, beleid en bedrijfsvoering – nu nog afzonderlijke organisatieonderdelen – bij elkaar worden gebracht. Nadrukkelijk aandachtspunt is de verbinding met de gemeentebrede organisatieontwikkeling.

Bedrijfsvoering

Opdracht is te komen tot een robuust en informatie gestuurd bedrijfsvoeringsdomein, om zo meer in control te komen en bedrijfsvoering krachtiger te kunnen inzetten als sturings- en beheersinstrument. Hiervoor is een ingrijpende wijziging in de wijze van het organiseren van de bedrijfsvoering noodzakelijk. Uitgangspunt daarbij is een beoogde wijziging van de hoofdstructuur naar vier clusters:

- Financiën
- Informatievoorziening & Automatisering
- Juridische Zaken (inclusief inkoop en subsidies)
- Mens & Organisatie (met daarbinnen vooralsnog de disciplines P&O, communicatie en facilitair).

Parallel hieraan vindt onafhankelijke positionering van de controlfunctie plaats, ter bevordering van rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid.

Externe oriëntatie

Onder de noemer verbeteren externe oriëntatie wordt een aantal ontwikkelthema's in samenhang opgepakt: burgerparticipatie en gebiedsgericht werken, samenwerking met maatschappelijke partners, versterken van het strategisch vermogen van de organisatie en verbetering van bestuurlijke processen en bestuurscontrol. Ook hierbij gaat het om een transformatie met organisatie brede impact. Bedoeld om te komen tot een meer open, participatieve werkwijze. Vanuit de overtuiging dat in een complexer wordend speelveld betere resultaten in samenwerking intern én extern behaald zullen worden.

Samenhangende aanpak

Momenteel zijn meerdere kwartiermakers actief met het in samenspraak met medewerkers en medezeggenschap verdiepen van deze koers. Dit moet medio 2022 leiden tot scherpe keuzes en vervolgoopdrachten tot doorvertaling naar definitieve organisatieinrichting. De eerste structuurveranderingen zullen naar verwachting in 2023 geëffectueerd worden. Zij vormen de basis voor verdere doorontwikkeling naar een robuustere organisatie in de periode daarna, beter in staat om de opgaven aan te kunnen. Denk hierbij aan de majeure ICT-opgaven en kansen (onder meer op het gebied van datasturing) voor zowel de stad als de organisatie. De hierboven geformuleerde transformaties vragen om meerjarige inzet en commitment. Het is dan ook van belang om koers te houden. De raad wordt dan ook actief over de voortgang geïnformeerd, ook tegen de achtergrond van de in 2021 beschikbaar gestelde middelen voor organisatieontwikkeling.

We realiseren ons dat onze organisatie voor een stevige ontwikkelopgave staat, waarbij we het als onze opgave zien om deze budgettair neutraal uit te voeren (d.w.z. binnen bestaande middelen), in samenhang met nog actuele bezuinigingstaakstellingen en opgaven rondom omzetten van externe inhuur naar reguliere formatie. We zullen de raad periodiek over de voortgang informeren, te beginnen tijdens het inwerkprogramma van de nieuwe raadsleden.

Overige relevante ontwikkelingen

Naast de drie geschetste transformaties (sociaal domein, bedrijfsvoering en externe oriëntatie) staat de ontwikkeling van de organisatie op andere terreinen nadrukkelijk niet stil.

Meer informatie: [RIB update organisatieontwikkeling d.d. 31 januari 2022](#)

Bijlage 1: nadere duiding pm posten uit het financieel perspectief

In het financieel perspectief uit het formatiedossier (blz. 32) staan veel PM-posten benoemd. Enerzijds zorgt dit voor een relatieve volledigheid van het financieel beeld, anderzijds toont het een enorme 'black box'. Er is gekozen voor PM posten omdat in objectieve zin er onvoldoende informatie is voor een kosteninschatting en/of besluitvorming nog niet heeft plaatsgevonden. Dit is wel nodig voor kwantificering zoals we die ambtelijk voorstaan binnen de reguliere P&C-cyclus. Een (in)formatieproces kent echter haar eigen dynamiek en heeft mogelijk baat bij aanvullende indicaties. Het huidige college heeft vanuit dat gegeven, verzocht om de genoemde pm posten waar mogelijk zeer indicatief nader te duiden, wetende dat het in het beste geval zeer grove inschattingen betreft die met grote onzekerheden omgeven zijn en waar nog geen besluitvorming over heeft plaatsgevonden (inhoudelijk en financieel). Nadrukkelijk moet ook vermeld worden dat de onzekerheid volgt uit externe factoren maar ook voor een groot deel uit interne factoren zoals een gekozen ambitieniveau.

Hieronder volgen de voornoemde inschattingen van de PM-posten onder 3,8 en 9 uit het formatiedossier (blz. 32).

De risico's inzake bezuinigingen/taakstellingen (**post 3**) zijn in de toelichting al nader gekwantificeerd en het proces toegelicht. Insteek is dat deze posten ingevuld worden, maar zekerheid hieromtrent is niet te geven omdat het bestuurlijke besluitvorming vraagt in complexe en gevoelige dossiers. **Het totale bedrag waar nog invulling aan gegeven moet worden bedraagt € 15 mln.**

De bestuurlijk geaccordeerde PM-posten (**post 8**) komen zoals de naam al zegt uit vastgestelde P&C-documenten maar waren daarin niet gekwantificeerd. Een zeer grove inschatting van wat deze posten aan kosten met zich meebrengen, leidt met alle voornoemde kanttekeningen tot een **structureel bedrag van circa € 4,4 mln. tot € 5,8 mln. en een incidenteel bedrag van indicatief circa € 7 mln.** Opgebouwd uit:

- a. Omgevingswet: uitgangspunt van de invoering van de omgevingswet is dat deze op termijn budgettair neutraal zal zijn. Zeker is dat er in de aanloop- en opstartfase meerkosten zullen zijn, waarbij het streven is dat het Rijk deze vergoed. Voorlopige afspraken lijken in te zetten op financiële vergoeding tot en met maximaal het jaar 2025, maar de ervaringen met het Rijk (3 D's) maken dat enige scepsis op z'n plaats is. Zeer indicatief liggen meerkosten ad € 500.000/ 600.000 in de lijn der verwachting. Als het Rijk deze deels vergoed (50%) zou een kostenpost van € 250.000/ 300.000 structureel resteren. Daarbij maakt de gemeente in 2023 eenmalig kosten voor de actualisatie van de omgevingsvisie: naar schatting zo'n € 200.000. Deze post wordt in de begroting voor 2023 opgenomen.
- b. Burgerparticipatie: de gemeente Maastricht heeft uitgesproken een intensivering van burgerparticipatie voor te staan. Voor de huidige initiatieven zoals de burgerbegroting, kinderburgemeester en jeugdlintje zijn slechts tijdelijke middelen beschikbaar. Ervaringen in den lande laten zien dat intensievere burgerparticipatie ook meerkosten met zich meebrengt. De hoogte van die kosten zijn volledig afhankelijk van het ambitieniveau en de wijze van invulling. Uitgaande van de wens tot intensivering zouden er zeer indicatief meerkosten tussen de € 250.000 en € 750.000 structureel zijn.
- c. Toeristisch woningverhuur: budget voor Handhaving en registratie bedraagt ingeschat €100.000 per jaar.
- d. Exploitatie Middenzaal: Exploitatiekosten van middenzaal in een theater dat volop in beweging is en een periode van 2 jaar achter zich heeft waar corona alle relevante informatie vertroebelt, maakt elke inschatting hoogst onzeker. Ervaringen in den lande (niet recent echter vanwege corona) leidt tot een zeer indicatieve inschatting van tussen € 200.000 – € 400.000 structureel. Daarnaast is ook al duidelijk dat het beschikbare

investeringsbudget niet volstaat. Indicatief verwachten we meerkosten van € 5.700.000 incidenteel. Dit is exclusief indexering.

- e. Onderhoud bomen: het onderzoek naar de onderhoudskosten van het huidige areaal aan bomen (circa 43.000 stuks) is gereed en leidt tot een eenmalig investering van €900.000 voor het wegwerken van onderhoudsachterstanden en € 400.000 structureel als we het huidige areaal handhaven.
- f. Beschermd wonen: doordat het Rijk een deel van de taken die onder bescherm wonen vielen, terug naar het rijk (WLZ) heeft gebracht, komen ook de middelen hiertoe te vervallen. Bij kaderbrief 2021 is hier reeds deels op geanticipeerd. Hierbij was nog onvoldoende zicht op het effect op de eigen bijdrage, de opbrengsten hiervan verminderen immers ook. Dit gecombineerd met het feit dat beschermd wonen verder doorgedecentraliseerd wordt (gelden gaan niet langer per definitie naar centrumgemeente) leidt tot een wegvallend bedrag van € 3,2 in 2023 oplopend tot € 3,8 mln. in 2026 structureel.
- g. Onderhoud sportaccommodaties: hiervoor is geen bedrag bekend. Er is een zodanig grote afhankelijkheid van nog te maken investeringskeuzes dat het niet mogelijk is aan te geven of en hoeveel meerkosten er mogelijk kunnen komen. Op basis van de realisatie van de 2e tranche binnensport accommodaties zal ook het (duurzame) onderhoud herijkt worden. Gezien de fors gestegen kosten van investeringen in installaties, zal ook het onderhoud op termijn bijgesteld moeten worden

Ook staan er in de begroting nog pm investeringen vermeld, die bij het begin van de collegeperiode 2018-2022 nog niet in te schatten waren (Kaderbrief 2019). Ondanks dat we in het financiële beeld al anticiperen op extra investeringsmiddelen (posten 5 en 11) zal dit niet voldoende zijn om alle ambities in deze tijd van kostenstijgingen waar te kunnen maken. Alleen al de meerkosten bij de wettelijk verplichte investeringen (onderwijs en sport) bedragen zeer indicatief ruim € 20 mln. voor binnensportlocaties en € 57 mln. voor onderwijshuisvesting (PO en VO). Een van de majeure verklaringen van deze bedragen zijn de enorm gestegen bouwkosten, maar ook locatieafhankelijke kosten die buiten de financiële uitgangspunten van het IHP PO vallen zoals voor afboeken boekwaarden en sloop.

Hier bovenop komen ook nog de voornoemde PM-investeringen. Dit zijn:

- h. Hoogwaterveiligheid (inmiddels is een MIRT aanvraag in voorbereiding met een cofinanciering van 15 mln. van gemeente Maastricht. Dat is ongeveer 1 mln. aan kapitaallasten). Dit staan reeds informatief opgenomen in het financieel beeld. Besluitvorming hierover is uiteraard aan de raad.
- i. Restwarmte: De totale kostprijs van dit project bedraagt indicatief tussen €2,5 en 5 mln. De eerste schijft 2,5 mln. is al in een eerder stadium in de begroting verankerd wat maakt dat de extra claim een bedrag tussen € 0-2,5 mln. extra betreft.
- j. Einsteintelecoop: Voor deze investering is geen bedrag bekend. De precieze vraag aan de gemeente is nog onduidelijk. Wel staat vast dat waarschijnlijk in 2025 bekend wordt wat de meest geschikte locatie in Europa is en waar deze topfaciliteit komt. Indien besloten wordt dat de Einstein telescoop hier komt zullen er randinvesteringen van de gemeente noodzakelijk zijn om dit project te faciliteren.
- k. Herbestemming Enci: Ook voor deze investering is geen bedrag bekend. De precieze vraag aan de gemeente is nog onduidelijk. Voor de afwikkeling van de afspraken rond het geactualiseerde PVT zijn middelen beschikbaar in de begroting. Die zijn volgens inschatting eind 2021 voldoende. Onduidelijk is wat de nieuwe eigenaar van het bedrijventerrein gaat doen. Een grootschalige herontwikkeling met behoud van het cultureel Erfgoed, zal ook van de gemeente de nodige inzet vragen.

De lopende **dossiers (post 9)** uit de programmaoverzichten in het formatiedossier zullen op enig moment in de aankomende raadsperiode tot besluitvorming leiden. Circa 25 onderwerpen zullen

(afhankelijk van het ambitieniveau) mogelijk extra geld vereisen. Zeer indicatief gaat het hier om een **bedrag van tussen de € 5 en € 10 mln. structureel**.

Samengevat

Opgeteld resulteert het voorgaande in **potentiele structurele meerkosten tussen de € 9 en € 16 mln. aan bestaande ambities**. Bovenop de nog niet ingevulde taakstellingen en exclusief de incidenteel benodigde investeringsbudgetten voor de bestaande ambities en wettelijke taken.

Met alle veelvuldig genoemde kanttekeningen en voorbehouden maakt dit duidelijk dat het financieel beeld weliswaar een positief saldo kent t.g.v. (ingeschatte) toenemende rijksinkomsten, maar dat dit saldo naar verwachting al niet volstaat voor de bestaande risico's, investeringen, PM-posten en lopende dossiers. Concreet betekent dit dat nieuwe ambities per definitie ten koste gaan van bestaande ambities/beleid en zelf zonder nieuwe ambities er vermoedelijk kritisch gekeken zal moeten worden naar de bestaande ambities/beleid.